

ನೇಸರು

ತಿಂಗಳೋಲೆ

ಮೈಸೂರು ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ ಮುಂಬೈ

NESARU TINGALOLE

Vol XXI - 5

ಮೇ 2003

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ

ಅಸೋಸಿಯೇಶನ್‌ನಲ್ಲಿ :

ವೀಣಾವಾದನ

ರಾಮನವಮಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ

ರಂಗಭೂಮಿಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

• ರಮಾ ವಸಂತ್

2

Forthcoming Programmes

3-4

ಕೊನಗೋಲು ಪ್ರಾತಿಕ್ಷಿಕೆ - ಮೃದಂಗ ವಿದ್ವಾನ್ ಕರ್ನಾಟಕ
ಕಲಾಶ್ರೀ ಬಿ.ಕೆ. ಚಂದ್ರಮೌಳಿ

5

ಮಾಸ್ತಿಯವರ ಕಿರುಗತೆ -

ವೆಂಕಟಗನ ಹೆಂಡತಿ

ಕೃಪೆ : ಮಾಸ್ತಿಯವರ ಸಮಗ್ರಕತೆಗಳು

6

Sogetsu School holds an Exhibition

• M.A.N. Prasad

10

Our Trip to Lakshadweep

• Lilly

11

ಭಾರತೀಯ ಕಲೆ - ಭಾಗ 14

ಕೃಪೆ : ಎನ್. ಮರಿಶಾಮಾಚಾರ್‌ರವರ ಭಾರತೀಯ ಕಲೆ

12

ಸುತ್ತ-ಮುತ್ತ

15

Rs. 5/-

The Mysore Association, Mumbai

393, Bhaudaji Road, Matunga, Mumbai-400 019.

Tel.: 402 46 47 • Grams: "KARUNADU"

ವೀಣಾವಾದನ

ಏಪ್ರಿಲ್ 5 ಶನಿವಾರದಂದು ಮೈಸೂರು ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ನಿನ ಕಿರು ಸಭಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಭಾಗ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಅವರ ವೀಣಾವಾದನದ ಕಛೇರಿಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಶ್ರೀಮತಿ ಭಾಗ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಅವರು ದೆಹಲಿಯಿಂದ ಈಗಷ್ಟೇ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಮುಡಿಕೊಂಡಾನ್ ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣ ಸ್ವಾಮಿ ಐಯ್ಯರ್ ಅವರ ಗುರುಗಳು, ಇವರು ತಮ್ಮ 12ನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಕಛೇರಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆಕಾಶವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆಯ ಕಲಾವಿದೆ. ಇವರು ಸಿಲೋನ್ ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಹಾಗೂ ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿ ಸಂಗೀತದ ಜುಗಲ್ ಬಂಧಿಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಇವರ ಜೊತೆ ಪಕ್ಕವಾದ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಮೌಳಿ ಅವರು ಮೃದಂಗ ನುಡಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಮೌಳಿ ಅವರು ಸಂಗೀತ ಮನೆತನದಿಂದ ಬಂದವರು. ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಲಯವಾದ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ, ವಿದ್ಯಾನ್ ಶ್ರೀ ಕೆ. ಎಸ್. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ. ಅನೇಕ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ನೆರವು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಎನ್. ನಾರಾಯಣ ಮೂರ್ತಿ ಅವರು ಘಟವನ್ನು ನುಡಿಸಿದರು. ಇವರ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಾಲ್ನಾಟಿ ಶ್ರೀ ಸಿ.ಕೆ. ಐಯ್ಯಾಮಣಿ ಆಯ್ಯರ್ ಅವರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ಶ್ರೀ ಟಿ.ಎ.ಎಸ್. ಮಣಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಇವರು ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯವಾದ ಮೇಲೆ ಹಿರಿಯ ವೀಣಾ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಶ್ರೀ ಸಿ. ಕೆ. ಶಂಕರನಾರಾಯಣರಾವ್ ಅವರು ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಪುಷ್ಕಗುಚ್ಚವನ್ನು ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದರು.

ನಂತರ ಕಛೇರಿಯು ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾವೇರಿರಾಗದ ವರ್ಣದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ನಂತರ ಹಂಸಧ್ವನಿ ರಾಗದಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷಿತರ "ವಾತಾಪಿ...", "ಅಬಿಲಾಂ ಡೇಶ್ವರಿ..." ಎಂಬ ಕೃತಿ, ತ್ಯಾಗರಾಜರ ನೀವಲ್ಲ ಗುಣದೋಷ...." ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನುಡಿಸಿದರು. ಅಂದು ಶನಿವಾರ ವಾದ್ಯದಿಂದ ತನ್ನೆತ್ತರ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ನುಡಿಸಿದರು. ತಿಲ್ಲಾನದೊಂದಿಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಶ್ರೋತೃಗಳನ್ನು ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸಿದರು.

ಪ್ರಸಾದ್‌ರವರ ವಂದನಾರ್ಪಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಅಂದಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮುಕ್ತಾಯವಾಯಿತು.

ರಾಮನವಮಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ

ಯುಗಾದಿ ಬಂತೆಂದರೆ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಹೊಸ ವರುಷದ ಸಂಭ್ರಮ. ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ರಾಮನವಮಿ ಸಡಗರ, ರಾಮೋತ್ಸವದ ಆರಂಭ. ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಸಂಗೀತ, ಭಜನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು, ಚಿತ್ರ ಶುದ್ಧ ನವಮಿಯಂದು ರಾಮನ ಜನನ, ಪೂಜ್ಯನೀಯ ಮರ್ಯಾದಾಪುರುಷೋತ್ತಮ, ಏಕ ಪತ್ನಿ ವೃತಸ್ಸು, ಪಿತ್ಯವಾಕ್ಯ ಪರಿಪಾಲಕ ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಬಿರುದು ಹೊತ್ತ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಅಂದು ಭಾರತದ್ಯಂತ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ, ರಾಮನವಮಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ, ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಾಗ್ಗೇಯ ಕಾರರು ರಾಮನನ್ನು ಕುರಿತು ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ನಿನಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ರಾಮ ನವಮಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ವರ್ಷ ಏಪ್ರಿಲ್ 11 ರಂದು ರಾಮನವಮಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸಲಾಯಿತು. ಅಂದು ಸಂಜೆ 7 ಘಂಟೆಗೆ ಕಾರ್ಯ ಕ್ರಮವು ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ನಿನ ಸದಸ್ಯೆಯರಿಂದ ಒಂದು ಭಜನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಮುಗಿದನಂತರ ಕೆಳಗಡೆ ರಾಮದೇವರಿಗೆ ಪೂಜೆ, ನೈವೇದ್ಯಗಳಾದವು. ನಂತರ ರಾಮ ನವಮಿಯ ವಿಶೇಷವಾದ ಕೋಸಂಬರೀ ಪಾನಕದ ಪ್ರಸಾದ ವಿನಿಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಮುಕ್ತಾಯವಾಯಿತು.

ರಂಗಭೂಮಿಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಈಗ ಸುಮಾರು ಆರು ತಿಂಗಳಿಂದ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳ ಕಡೆಯ ಸೋಮವಾರದಂದು ಒಂದು ನಾಟಕವನ್ನೋದಿ ಅದನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸುವ ಒಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತೇ ಏಪ್ರಿಲ್ 28 ಸೋಮವಾರದಂದು 'ಗಿರೀಶ್ ಕಾರ್ನಾಡ್' ವಿರಚಿತ 'ಹಿಟ್ಟಿನ ಹುಂಜು' ಎಂಬ ನಾಟಕವನ್ನು 'ಬಿ.ಎಸ್.ಕೆ.ಬಿ.ಯ ನಾಟಕ ತಂಡದವರು ಶ್ರೀ ಬಾಲಚಂದ್ರ ಅವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಓದಿದರು. ಓದಿದ ನಂತರ ನಾಟಕದ ಕಥಾವಸ್ತು ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಗದ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯಿತು ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಪಾತ್ರಗಳು, ರಾಜಮಾತೆ, ರಾಜ, ರಾಣಿ ಮತ್ತು ಮಾವುತ. ರಾಣಿಗೆ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳು ಮಕ್ಕಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಣಿಯ ತಾಯ್ತನದ ಬಯಕೆ, ಮತ್ತು ಮಾವುತನಿಗೆ ರಾಣಿಯ ಸಂಗಮದ ಬಯಕೆ, ಹೀಗಾಗಿ ರಾಣಿಯು ಮಾವುತನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲು

ಜೈನ ಬಸದಿಗೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಹದ್ದು ಮೀರಿದ ಬಯಕೆಯಿಂದ ಇಬ್ಬರೂ ತಪ್ಪಿತಸ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ರಾಣಿಯ ಈ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರ ಕೋಳಿಗಳ ಬಲಿ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾವುತನಿರ್ಲಿಪ್ತ, ಯಾವ ಪರಿವೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಬೇವಂತ ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಬಲಿ ಕೊಡಲು ರಾಜ ಒಪ್ಪಿದರೂ ರಾಜಮಾತೆ ರಾಣಿ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಹಾಗೂ ಜೈನ ಧರ್ಮಗಳ ಘರ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ರಾಣಿಯ ಪಾಪಪ್ರಜ್ಞೆ, ರಾಣಿಯ ಈ ಕೃತ್ಯ ವ್ಯಭಿಚಾರವೆ? ಅಲ್ಲವೆ? ಹೀಗೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಕಥಾ ವಸ್ತುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿದ ನಂತರ ನಾಟಕವನ್ನು ರಂಗದ ಮೇಲೆ ತರುವ ಬಗ್ಗೆ, ನಾಟಕದ ಆಯಾಮ, ರಂಗ ಪರಿಕರಣ, ರಂಗದ ಸಜ್ಜು, ಬೆಳಕಿನ ಸಂಯೋಜನೆ, ನಾಟಕದ ಕಥಾ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಏನಾದರು ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಬಹುದೇ ಹಾಗೂ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ತಾಂತ್ರಿಕತೆ ಹೇಗೆ ಎಂಬ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದರು. ಡಾ. ಮಂಜುನಾಥ್, ಶ್ರೀ ಮಂಜುನಾಥಯ್ಯ, ಎಂ.ಎ.ಎನ್. ಪ್ರಸಾದ್, ಶ್ರೀಮತಿ ಅಹಲ್ಯಾ ಬಲ್ಲಾಳ್ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ಬಾಲಚಂದ್ರ ರಾವ್, ಶ್ರೀಮತಿ ಶೈಲಿನಿರಾವ್ ಶ್ರೀ ರಘುವೀರ ಭಟ್ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮತಿ ಚಂದ್ರಾವತಿ ರಾವ್ ಇವರುಗಳು ನಾಟಕವನ್ನು ಓದಿದರು. ಪ್ರಸಾದ್‌ರವರು ವಂದನಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರು.

FOR ALL YOUR DOMESTIC AND INTERNATIONAL TRAVEL ARRANGEMENTS

CONTACT

A

AUGUST TRAVEL SERVICE

Agents For INDIAN AIRLINES & JET AIRLINES

REGD. OFFICE :
3/15, ASHIANA, SECTOR 17,
VASHI, NAVI MUMBAI
PHONES : 2789 1970*2789 1972
2789 2451

GRAMS : AUGTRASERV

ALSO AT :
2/16, KABBUR HOUSE,
SION (E), MUMBAI-400 022.
PHONES : 2407 2984*2409 3573
2407 7750

ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವ ಜಾಹೀರಾತು - ವಿಮರ್ಶೆ

- ಡಾ. ವಿವೇಕ ರೈ.

ಸಾಹಿತ್ಯ ತತ್ವ ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಅರ್ಥವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮೀಮಾಂಸೆ ಹಾಗೂ ವಿಮರ್ಶೆಗಳ ಚರ್ಚೆಯೂ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ನಮ್ಮ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವ ಜಾಹೀರಾತು ವಿಮರ್ಶೆ ಅಧುನಿಕ ಜಾಹೀರಾತು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ವಿಮರ್ಶೆ ಅಥವಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ತತ್ವ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಖ್ಯಾತ ವಿದ್ವಾಂಸ ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರೊ. ಬಿ.ಎ. ವಿವೇಕ ರೈ ಅವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟರು.

ಅವರು ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ ಮುಂಬಯಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವು ಆಯೋಜಿಸಿದ್ದ ವಿಶೇಷ ಉಪನ್ಯಾಸ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಮೀಮಾಂಸೆ ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಕೇವಲ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಲ್ಲ. ವಿಮರ್ಶೆ ಎಂಬುದು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಎಂದು ಗೆರೆಕೊರೆದು ತೋರಿಸುವುದು ತಪ್ಪು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿದೆಯೋ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅದರ ಕುರಿತಾದ ಚರ್ಚೆ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ತತ್ವ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾದರಿ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲ; ಅಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ಭಿನ್ನ ಮಾದರಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಅದು ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಪ್ರೊ. ರೈ ಅವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟರು.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಕೀರ್ಣ ಹಾಗೂ ಬಹುರೂಪಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಏಕ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಹೇರುವುದಾಗಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದಾಗಲಿ ತರವಲ್ಲ. ಆದರೆ ರಚನೆಗೊಂಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ತತ್ವ ವಿಜೃಂಭಿಸಬಾರದು. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಂದು ಪಠ್ಯ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಬಿರುಕು, ಮೌನ, ಗೈರು ಹಾಜರಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬ ವಿಮರ್ಶಕ ಆಸೂಕ್ಷ್ಮ ಒಂದು ಕಾಲದ ಗುಲಾಮನಿದ್ದ ಹಾಗೆ. ಅವನಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ಇದೊಂದು ರೀತಿಯ ಅತಿರೇಕ. ತನ್ನ ಯುಗದ ಮನೋಧರ್ಮಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಹೋಗುವ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಸಾಹಿತಿಗಳು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಪಂಪ, ಕುಮಾರ, ವ್ಯಾಸ, ಕುವೆಂಪು, ಮೊದಲಾದ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾವಿದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಲೆಗಳಿಂದ ಮನುಷ್ಯ ಹಾಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುವ ಟಿ.ವಿ. ನೋಡುವುದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳು

THE MYSORE ASSOCIATION, BOMBAY

FORTH COMING PROGRAMMES

Date	Programme	Time	Venue
13th May 03	Weekly Ganapathi Pooja Ganapati Sahasra Nama Archane Prasada Viniyoga Sevartha Rs.25/-	7.30p.m	Ground Floor
19th May 03	Sankashta Chaturthi Ganapathi Pooja Ganapathi Sahasra Nama Archane Prasada Viniyoga Sevartha Rs.51/-	7.30p.m	Ground Floor
20th May 03	Weekly Ganapathi Pooja Ganapati Sahasra Nama Archane Prasada Viniyoga Sevartha Rs.25/-	7.30p.m	Ground Floor
26th May 03	Play Reading by the Artists of Mysore Association Dr. Manjunath & Sri K. Manjunathaiah will read the English play "The Dumb Waiter" by Herold Pinter	7.00p.m	Auditorium 2nd Floor
27th May 03	Weekly Ganapathi Pooja Ganapati Sahasra Nama Archane Prasada Viniyoga Sevartha Rs. 25/-	7.30p.m	Ground Floor
3rd June 03	Weekly Ganapathi Pooja Ganapathi Sahasra Nama Archane Prasada Viniyoga Sevartha Rs.25/-	7.30p.m	Ground Floor
10th June 03	Weekly Ganapathi Pooja Ganapathi Sahasra Nama Archane Prasada Viniyoga Sevartha Rs.25/-	7.30p.m	Ground Floor

The Mysore Association, Bombay
along with
IPTA, Mumbai & Yatri, Mumbai
Present

RANG SHIBIR

Three Theatre Workshops for Children during Summer Holidays

Children at the puppetry work shop which is in progress,
Shaily Sathyu with the children

Two more workshop will be held the details are as under

Workshop Title	Age Group	Dates & Timing	Conducted by
Know yourself	10 to 16 yrs	15th to 25th May 10.00 a.m. to 1.00 p.m.	Mr. Om Katare
Games & Improvisations	10 to 16 yrs	27th May to 7th June 10.00 a.m. to 1.00 p.m.	Mr. Om Katare & Ms. Shaili Sathyu

Venue : The Mysore Association, Bombay
393, Bhaudaji Road, Matunga,
Mumbai-400 019.
Phone : 2402 4647/2403 7065
Fax : 2401 0574

Fee : Rs. 750/- per participant/workshop

LIMITED SEATS ONLY

HURRY UP! REGISTER YOUR NAME TODAY.

ಹಾಳುಗುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಲೆಯನ್ನು ದೂಷಿಸಿದ ಪ್ಲೇಟೋ. ಟಿವಿಯನ್ನು ಹಳಿಯುವರು. ಆಧುನಿಕ ಪ್ಲೇಟೋಗಳೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ ಎಂದವರು ನುಡಿದರು. ಪ್ರೊ. ತಾಳ್ಮೆ ವಸಂತಕುಮಾರ ಅವರು ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು. ಡಾ. ಜಿ.ಎನ್. ಉಪಾಧ್ಯ ಅವರು ವಂದಿಸಿದರು. ಈ ಸಂವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಾಸುದೇವ ಉಡುಪ, ಮಂಜುನಾಥ ಗೌಡ, ಚಂದ್ರಶೇಖರರಾವ್, ಅರುಣಕುಮಾರ್, ಡಾ. ಶಾರದಾ ಗಡ್ಕಾಲ್, ಡಿ.ಸಿ. ಸುರೇಶ್, ಮೇಧಾ ಕುಲಕರ್ಣಿ, ಸುವರ್ಣ ಶೆಟ್ಟಿ ಮೊದಲಾದವರು ಪಾಲ್ಗೊಂಡರು.

ಮೇ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ, ಸೋಮವಾರ
26ರಂದು, ಸಂಜೆ 7.00ಕ್ಕೆ ಮೈಸೂರು
ಅಸೋಸಿಯೇಶನಿನ ಕಲಾವಿದರಾದ
ಡಾ. ಮಂಜುನಾಥ ಮತ್ತು
ಮಂಜುನಾಥಯ್ಯನವರು ಹಾರೋಲ್ಡ್
ಪಿಂಬರ್ ಬರೆದಿರುವ "ದಿ ಡಂಬ್
ವೈಟರ್" ಎಂಬ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಾಟಕವನ್ನು
ಓದುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲಾ ನಾಟಕಾಸಕ್ತಿಗೂ
ಆದರದ ಆಹ್ವಾನ.

TRIMURTI
JEWELLERS

**GOLD AND DIAMOND
ORNAMENTS**

460/4, Venkatesh Niwas,
Ground Floor,
Bhaudaji Road,
Opp Mysore Association,
Matunga (C.Rly.)
Mumbai-400 019.

Phone : 2402 3485

ಕೊನಗೋಲು ಪ್ರಾತಿಕ್ಷಿಕೆ - ಮೃದಂಗ ವಿದ್ವಾನ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾಶ್ರೀ ಬಿ.ಕೆ. ಚಂದ್ರಮೌಳಿ

ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಜತಿ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಒಂದು ಪ್ರಕಾರ ಕೊನಗೋಲು ಎನ್ನುವುದು ಹಾಗೂ ಅದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಯಾರಿಗೆ ತಿಳಿದಿದೆಯೋ ಅವರು ಇದನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಶ್ರವಣ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ. ತಲುಗು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇದರ ಅರ್ಥ ಹೀಗಿದೆ. ಕೊನಿ ಎಂದರೆ ಹೇಳುವುದು (ಕೊನಿಯಾಡು) ಇದರ ಅರ್ಥ ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕೊನಿಪಿಟ್ಟಲ್ ಎಂಬುದಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಕೊನಕ್ಕುರದು ಎಂದರೆ ತೊದಲು ಭಾಷೆಯಿಂದ ಉಚ್ಚರಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಕ್ಯೋಲ್ ಎಂದರೆ ಅಳುವುದು ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಬರುತ್ತದೆ. ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ಉಲ್ಲೇಖವಿರುವುದಾದರೆ ಕುಡಿಉಯಾರಾಕ್ ಕೋಲ್ಉಯರುಂ-ಅಂದರೆ ಇದು ರಾಜನ ಆಳ್ವಿಕೆ ಇದ್ದಂತೆ ಎಂಬುದಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ [ತಮಿಳು - ತಲುಗು - ಕನ್ನಡ - ಮಲೆಯಾಳಿ] ಅನೇಕ ಅರ್ಥಗಳು ಈ ಕೊನಗೋಲು ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತವೆ.

ಕೊನಕ್ಕೋಲು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಕೊನಕ್ಕಲ್ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಹೇಳುವಿಕೆ ಅಥವಾ ಜಪಿಸುವುದು ಎನ್ನುಬಹುದು.

ಇತಿಹಾಸ : ಕೊನಕ್ಕೋಲ್ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದದ್ದು ಯಾವಾಗ ಎಂದು ಖಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗದಿದ್ದರೂ ಇದರ ಪರಂಪರೆ ಸುಮಾರು 4-5 ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನದು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದೇನೋ ! ಬಹಳ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ನೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೇಳುವ ಜತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಇದು ಹುಟ್ಟಿರಬಹುದೇನೋ ಎಂಬ ಬಾವನೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಬಹುದು. (ನಟ್ಟುವಾಂಗ) ಆದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವರ ಹೆಸರುಗಳು ಹೇಗೆ ಬಂದಿತೆಂಬುದನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬಹುದು. ವಿದ್ವಾನ್. ಏಕಾಂಠೂರ ಅಯ್ಯರ್ ಇದರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ಪ್ರಾಯಶಃ 17ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಇದ್ದಿರಬೇಕು ಎಂಬುದು ಕೆಲವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾದರೆ ಈ ಕೊನಕ್ಕೋಲ್ 18ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕಛೇರಿ ವೇದಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದಾಗಿದೆ. ಸಂತ ತ್ಯಾಗರಾಜರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಿರುಮುರುಗನ್ ನಟೀಶನ್ ಒಳ್ಳೆ ಸಂಗೀತ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಹಾಗೂ ಲಯ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಕೊನಕ್ಕೋಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವವರಾಗಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದರು. ಶ್ರೀನಾಯನ ಪಿಳ್ಳೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಾಳವಾದ್ಯಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಚೇರಿಗೆ ಅಳವಡಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಕೊನಕ್ಕೋಲ್ ಹೆಚ್ಚು ರೂಢಿ ಯಾಯಿತು. (ಚಿತ್ತೂರು ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಪಿಳ್ಳೆ-ಮಧುರೈ ಸೋಮ ಸುಂದರಂವರನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಬಹುದು) 19ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನಪಕ್ಕಿರಿ, ಪರಿಪಕ್ಕಿರಿ

ಇವರುಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಆ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮಾಮುಂಡಿಯಾಪಿಳ್ಳೆ, ಶ್ರೀ ದಕ್ಷಿಣಾ ಮೂರ್ತಿ ಪಿಳ್ಳೆ, ಮನ್ನಾರುಗುಡಿ ವೈದ್ಯಲಿಂಗಂ ಇವರುಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು. ಇದು ತುಂಬಾ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿ ವೇದಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬಹಳವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ತರಲು ಕಾರಣರಾದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮನ್ನಾರ್‌ಗುಡಿ ಪಕ್ಕಿರಿ ಪಿಳ್ಳೆ ಇವರು 1867ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಇವರ ತಂದೆ ಚೊಕ್ಕಲಿಂಗಪಿಳ್ಳೆ ಇವರು ಒಳ್ಳೆಯ ನಡುವನಾರ್ ತಂಜಾವೂರು ಸಹೋದರರಾದ ಶ್ರೀ ಶಿವಾನಂದರವರ ಪಡ್ಡಕಂದಿರು, ಪಕ್ಕಿರಿ ಪಿಳ್ಳೆ ಅವರು ಅವರ ತಂದೆಯಿಂದ

ಕಳೆದ ವರ್ಷದ ಮಾರ್ಚ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಗಾಯನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕರ್ನಾಟಕ ಗಾನ ಕಲಾ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸಂಗೀತ ವಿದ್ವಾಂಸರ 32ನೇ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಮೃದಂಗ ವಿದ್ವಾನ್, ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾಶ್ರೀ ಬಿ.ಕೆ. ಚಂದ್ರಮೌಳಿಯವರು ಸೋದಾರಣವಾಗಿ ಮಂಡಿಸಿದ ಭಾಷಣದ ಅಂಶಗಳು.

ನಟ್ಟುವಾಂಗ ಕಲಿತು ಸ್ವರ್ಣೋಪಿಳ್ಳೆ ಅವರಿಂದ ತವಿಲ್ ಕಲಿತರು. ಇವೆರಡರ ಅಂದರೆ ನಟ್ಟುವಾಂಗ ಹಾಗೂ ತವಿಲ್ ವಿನಿಕೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಶಬ್ದಗಳ ಮೂಲಕ ಕೊನಕ್ಕೋಲಿಗೆ ಒಂದು ಹೊಸರೂಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಲಯಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಮಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಇವರಿಗೆ ದೈವದತ್ತವಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದು ಇವರನ್ನು ಆಗಿನ ಕಾಲದ ಪಲ್ಲವಿ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಕೋನೇರಿರಾಜಾಪುರಂ ವೈದ್ಯನಾಥ ಅಯ್ಯರ್ ಮತ್ತು ಕಾಂಚೀಪುರಂ ನಯನಾ ಪಿಳ್ಳೆ ಅವರು "ಲಯಸಿಂಹಂ" ಲಯ ಚುರುಂಗಂ ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪಕ್ಕಿರಿಪಿಳ್ಳೆಯವರು 2.11.1937ರಂದು ಕಾಲವಶ ವಾದರು. ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಇವರ ಮಗನಾದ ಮನ್ನಾರ್ ಗುಡಿ ವೈದ್ಯಲಿಂಗಂಪಿಳ್ಳೆ (20.9.1900-27.1.1974) ಮುಂದುವರಿಸಿ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿದರು. ಆಗಿನ ಕಾಲದ ಯಾವುದೇ ಸಂಗೀತ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಪಕ್ಕಿರಿ ಪಿಳ್ಳೆ ನಂತರ - ವೈದ್ಯಲಿಂಗಂ ಪಿಳ್ಳೆಯವರಿದ್ದರೆ. ಆ ಕಚೇರಿ ಒಂದು ಹೆಚ್ಚುವಾಗಿರು ತಿತ್ತು. ಮುಂದೆ ಮನ್ನಾರ್ ನುಡಿ ಆರ್ಮುಗಂ ಪಿಳ್ಳೆಯವರು ಕೊನಕ್ಕೋಲ್ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದು ನಂತರದಲ್ಲಿ ಇವರು ಖಂಜರಿ ನುಡಿಸಲು ಹಾಗೂ ಕಚೇರಿ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತರಾದರು. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿ ಪೋಪಿಸಿ - ಬೆಳೆಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಎಂ. ಆರ್. ರಾಜಪ್ಪ ಅವರುಗಳಾದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಶ್ರೀ ಕೊನಕ್ಕೋಲ್ ರಾಜಗೋಪಾಲಾಚಾರ್

(ಶ್ರೀವೆಲ್ಲೂರು ರಾಮಭದ್ರರವರ ತಂದೆ) ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇವರುಗಳು ಇದನ್ನು ಶೃತಿಬದ್ಧವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು, ನಂತರದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಾಪುರಂ ಅಭಿರಾಮ ಸುಂದರಂ ಪಿಳ್ಳೆಯವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರೆಲ್ಲಾ ಕೊನಕ್ಕೋಲಿಗೆ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯತೆ ಒಂದು ಸ್ಥಾನ-ಮಾನವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟರು.

ಕೊನಕ್ಕೋಲನ್ನು ಒಂದು ಪದ ಅಥವಾ ಶಬ್ದಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಗೀತವೇ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡ್ಯರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಜತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಇದನ್ನು ಹೇಳುವ ಪದ್ಧತಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ನಟ್ಟುರಂಗದಲ್ಲಿ ಕೊನಕ್ಕೋಲ್ ಒಂದು ಪ್ರಧಾನ ಮಾಧ್ಯಮ, ಇದನ್ನು ಶೋಲು ಕಟ್ಟು - ಜತಿ -ಕೊನಗೋಲು - ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಯಾವುದೇ ಲಯ ವಾದ್ಯವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವುದಾಗಲೀ ನುಡಿಸುವುದಾಗಲೀ ಅದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ವಾದಕರಿಗೆ ಈ ಕೊನಕ್ಕೋಲಿನ ಅಥವಾ ಜತಿಯನ್ನು ತಳಹದಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿ ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಂಡಾಗ ಯಾವುದೇ ಲಯ ವಾದ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಇದು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಭದ್ರಪಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ.

ತವಿಲ್ ಮತ್ತು ಮೃದಂಗದ ಜತಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ನೃತ್ಯ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಅದೇ ತರಹ ಕೊನಕ್ಕೋಲಿಗೂ ಅದರದೇ ಆದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಾವಿದರು ಕೌಶಲ್ಯಪೂರಿತವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕೊನಕ್ಕೋಲ್ ಈಗಿರುವ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ತವಿಲ್ ಮತ್ತು ಮೃದಂಗವು ಪ್ರಮುಖಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿದೆ. ತವಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಬರುವ ನಾದವು ಮೃದಂಗದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ನುಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆ ಮೃದಂಗದಲ್ಲಿ ಬರುವ ನಾದವನ್ನು ತವಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ನಾದವನ್ನು ತುಂಬಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೊನಕ್ಕೋಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಇವೆರಡರ ಪ್ರತಿರೂಪವನ್ನು ತುಂಬಬಹುದು ಕೊನಕ್ಕೋಲ್ ಅನ್ನು ಸಂಗೀತದ ನೆರವಲ್ ಹಾಗೂ ಸ್ವರ ಪ್ರಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವರು ತಾತ್ಕಾರ ವುನೋಭಾವದಿಂದ ಇದನ್ನು ಯುದ್ಧವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇದು ಒಂದು ಯುದ್ಧವು ಅಲ್ಲ ಕುಸ್ತಿಯೂ ಅಲ್ಲ, ಇದು ಒಂದು ಆಕರ್ಷಣೀಯವಾದ ಎರಡು ಆನೆಗಳು ನಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ಹೇಗೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಆ ರೀತಿ ಇದೆ ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬಹುದು.

(ಪುಟ 14ಕ್ಕೆ)

ಮಾಸ್ತಿಯವರ ಕಿರುಗತೆ

ವೆಂಕಟಗನ ಹೆಂಡತಿ

೧

ಮೊನ್ನೆ ಶಿವರಾತ್ರಿಯ ದಿನ ನಾನೂ ಪುರೋಹಿತನೂ ಶ್ರೀರಾಮ್ ಅವರನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಶಂಕರಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದೆವು. ಅವರು ಬೆಳಗಿನ ಸುತ್ತಾಟ ಮುಗಿಸಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಲಿ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣೋಣ ಎಂದು ನಾವು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಹೋದರೆ, ನಾವು ಅವರ ಮನೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅವರು ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅವರು ಆಗತಾನೆ ಸುತ್ತುವುದಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ನಾವೂ ಚೊತೆಗೆ ಬರುತ್ತೇವೆಂದೆವು. ಸ್ವಲ್ಪವೇ ದೂರ ಸುತ್ತಿ ಹನುಮನ ಗಿರಿಯನ್ನೇರಿ ಪರಮಶಿವಯ್ಯರ ಸೀಮೆ ಬಸರಿ ಮರದಡಿ ಹೋದೆವು.

ಶಿವರಾತ್ರಿ ಬಂದಿತೆಂದು ಚಳಿ ಶಿವ ಎನ್ನುತ್ತಿತ್ತು. ಪೂರ್ವದಿಂದ ಬೀಸುವ ಗಾಳಿ ತಣುವೆ; ಆದರೆ ಬಿಸಿಲು ಮೇಲುಗೈಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದು ತನಗೆ ತಿಳಿಯಿತೆಂಬಂತೆ ಸುತ್ತಣಲೋಕ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನಿಲ್ಲುವುದರಲ್ಲಿದ್ದಿತು. ನಮ್ಮೆದುರಿಗೆ ನಿಂತಿದ್ದ ಅರಳಮರವೇ ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾರೋ ಹಾಕಿದ ಮರದ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಕುಯಿದು ತಮ್ಮ ಅಡಿಗೆ ಮೇಯಿಸುವ ಮಹನೀಯರು ಇದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು ತಂದಿದ್ದರು. ಆದರೂ ಅದು ಅವಕಾಶ ಇದ್ದ ಕಡೆ ನಾಲ್ಕು ತಳಿರನ್ನು ತೋರಿಸಿತ್ತು. ಮರ ಬರಿದಾದರೂ ತಳಿರು ತಳಿರೇ. ಅದರ ತಳಿವೂ, ಅದರ ಬಣ್ಣವೂ, ಅದರ ಬೆಡಗೋ ! ನೆತ್ತಿಯನು ಸಾರುವುದವುದರಲ್ಲಿದ್ದ ಸೂರ್ಯನ ರಶ್ಮಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಅದನ್ನು ತೋಳಗಿಸಿತ್ತು. ಬೆಳಕಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ತಲಿರುವ ತಂದೆಯ ಕೈಸೇರಿದ ಕೂಸು ನಕ್ಕು ಹಾಲು ಹಲ್ಲನ್ನು ಎದೆಗೂಡನ್ನು ತೋರುವಂತೆ ತನ್ನ ಬೆನ್ನ ಕಾವನ್ನು ಅದರಿಂದ ಒಡೆದು ಅಗಲಕ್ಕೂ ಹರಡಿರುವ ಕಾವ ಶಿವರನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಮರದ ಒಂದು ಕೊಂಬೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಹದ್ದು ಕುಳಿತು ಕೊಕ್ಕನ್ನು ರೆಕ್ಕೆಗೆ ತೀಡಿ ಕೊಕ್ಕನ್ನೋಡಿ, ರೆಕ್ಕೆಯನ್ನೋಡಿ, ಎರಡನ್ನೂವೊ, ಸರಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಇದ್ದಿತು. ಆಕಾಶ ತಿಳಿನೀಲ : ಬೋರಲು ಹಾಕಿದ ನೀಲಿಯ ಗುಡಾಣ ದಂತಿದ್ದಿತು. ಮೋಡದ ಕಲೆ ಇಷ್ಟಿಲ್ಲ; ತುಂಬಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಬೆಳಕಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಮಾಡಿಕೊಡಲೆಂದು ಬಾನತಳವನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಮರೆಯಾಗಿದ್ದಿತು. ಅಗಲಕ್ಕೂ ಹರಡಿ ಬರಿದಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಬಟ್ಟು ಬಯಲಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಕ್ಕಿ ರೆಕ್ಕೆ ಹರಡಿ ಹಾರುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರ ಹಾರು ದೊಡ್ಡ ಹಕ್ಕಿಯ ಹಾರು : ಅದು ಇಲ್ಲವೆ ಹದ್ದು ಇರಬೇಕು, ಇಲ್ಲವೆ ಗರುಡ. ಅಷ್ಟು ದೂರವಿದ್ದ ಪಕ್ಷಿ ಹತ್ತಿರಬಂದಂತೆ

ಕೃಪೆ : ಮಾಸ್ತಿಯವರ ಸಮಗ್ರಕತೆಗಳು

ಸೂರ್ಯನ ರಶ್ಮಿ ಅದರ ರೆಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಯ್ದು ಅದರ ಬಣ್ಣವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಕಾಯ್ದು ಅಪರಂಜಿ ಚೆನ್ನದ ಆ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಅದು ಒಂದು ಗರುಡ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಯಿತು. ನಾನು ಹೀಗೆಂದುಕೊಳ್ಳುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಪಕ್ಷಿ ತಲೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿತು. ಆ ಬಿಳುಪು; ಆ ಕೆಂಪು; ಅದೇನು ಅದರ ಚೆನ್ನ ! ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರು ಇದನ್ನು ದೇವರ ವಾಹನವೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡುದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕ್ಷೇಮಕಾರಿ ಹಾಗೆಯೇ ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ದೂರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮತ್ತೆ ಒಂದು ಗಗನದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತು ಹಾಕಿತು. ದೂರದಲ್ಲಿರುತ್ತ ತನ್ನ ಜೊತೆಯನ್ನು ಕರೆದು ಒಂದು ಕೂಗು ಕೂಗಿತು. ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಅರಳಮರದ ಮೇಲೆ ಎಲೆಯ ಸದ್ದಾಗಿ ಒಂದು ಹಕ್ಕಿ ಹಾರಿತು. ಅದು ಆ ಹದ್ದಲ್ಲ : ಎಲೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಕಾಣದೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಒಂದು ಗರುಡ. ಅದು ಮರದಿಂದ ಹಾರಿ ಗಾಳಿಗೆ ಎರಿತು; ರೆಕ್ಕೆ ಬಡಿದು ನಭವನ್ನು ಸೇರಿ ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಹಾಯ್ದುಕೊಂಡಿತು. ಎರಡು ಗರುಡ, ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ದೂರ ದೂರದಲ್ಲಿ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ, ಹಾರುತ್ತ ಒಂದನ್ನೊಂದು ಕರೆಯುತ್ತ ಇದ್ದವು. ಇವು ಹಾರುವುದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀರಾಮರು ನಮಗೆ ತಮ್ಮ ಅನುಭವದ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದರು.

೨

ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ನಾನು ಈ ಸುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಬರುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಬೋವನಹಳ್ಳಿಯ ತಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ಆ ಹಳ್ಳಿಯ ಮುಂದಿನ ಬಸರಿಮರವನ್ನು ನೋಡಲು ತಿರುಗಿದೆನು. ಬೋವನಹಳ್ಳಿಯ ದಾರಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಎಡಕ್ಕೆ ಇರುತ್ತದೆ; ಬಲಕ್ಕೆ ಎಂದೋ ಬರಿದಾದ, ಈಗ ಯಾರೂ ಹೆಸರು ಹೇಳದ, ಸಣ್ಣದಂದು ಹಳ್ಳಿ ಹಾಳು. ಹಾಳು ಎಂಬ ಮಾತು. ಮನೆಯಿದ್ದು ಅಳಿದ ಸ್ವಲ್ಪ ಎಂಬ ಭಾವದ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ, ಈಗ ಒಂದು ಅಶುಭವಾಚಕ ವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ನಿಜವಾದ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಈ ಹಾಳಿನಲ್ಲಿ ಅಳಿದ ಊರಿನ ಅವಲಕ್ಷಣವಿಲ್ಲ. ಕಟ್ಟಡ ಸಡಲಿದ ಒಂದು ಕಲ್ಲು ಕಟ್ಟಿದ ಭಾವಿ ಇದೆ. ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮನೆಗಳಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದು ಹಾಕಿದ ಮರಗಳಿವೆ. ಹಳ್ಳದ ಓರದ ತಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ಒಂದು ಸೇರುವ ಭಾವಿ, ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಅಂದಿನ ದೇವಾಲಯದ ಅವಶೇಷ ಇವೆ. ಸೇರುವ ಭಾವಿಗೆ

ಇಳಿಯುವ ಭಾವಿಗೆ ಮಧ್ಯೆ ಹೊಲಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಹಾಯ್ದು ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಅರ್ಧಸುತ್ತಿ ಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸೇರುವ ಸಣ್ಣ ಕಾಲುವೆ ಇದೆ. ಭಾವಿಯ ಹತ್ತಿರ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೇವಕಣಿಗಿಲೆ ಮರ. ಅದರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ದಾರಿಗರಿಗಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿರುವ ಹೊರೆ ಇಳಿಸುವ ಕಲ್ಲು. ತಿಟ್ಟಿನಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ತುಂಬಿ ಬಾಳುತ್ತಿರುವ ಬೋವನಹಳ್ಳಿ ಒಂದತ್ತ, ಬಾಳು ಮುಗಿದಿದ್ದರೂ ನಗುತ್ತಲೇ ಕಾಣುವ ಈ ಹಳ್ಳಿಯೂರ ಹಾಳು ಇನ್ನೊಂದತ್ತ, ಕಂಡು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹರ್ಷವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಆ ದಿನ ನಾನು ತಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನೋಡಿದಾಗ ಹಳ್ಳಿಯೂರು ಬೋವನಹಳ್ಳಿಗೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒಂದು ಕಳೆಯಿಂದ ನಕ್ಕಿತು. ಇದು ಏಕೆ ಎಂದು ನಾನು ನೋಡಿದೆನು. ದೇವಕಣಿಗಿಲೆಯ ಮರ ತುಂಬ ತುಂಬಿದ ಎಲೆಯ ಮಧ್ಯೆ ಕೊಂಬೆ ಕೊಂಬೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳನೆ ಹೂತಿತ್ತು. ನಾನು ಆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಮೂರು ದಿನ ಆಗಿದ್ದಿತು. ಮೂರು ದಿನದ ಹಿಂದೆ ಈ ಸಂಭ್ರಮ ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಧ್ಯೆ ಒದಗಿದ ಈ ಪುಷ್ಪ ಹಾಸದಿಂದ ಹಳೆ ಊರ ಹಾಳೆಗೆ ಹೊಸ ಬೆಳಗು ಬಂದಿದ್ದಿತು.

ಮೊನ್ನೆ ಏನೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಇದ್ದ ಮರ ಇಂದು ಇಷ್ಟು ಬಿನ್ನಾಣ ಮಾಡಿದೆಯಲ್ಲ ಎಂದು ನಾನು ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡೆನು. ಹಿಂದಿನಿಂದ ಯಾವನೂ ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿಸಿದನು. 'ಸ್ವಾಮಿ ಈ ಹೊರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಇಳಿಸಿಕೊಂಡಿ !'

ನಾನು ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೋಡಿದೆನು. ತೆಳ್ಳಗೆ ಎತ್ತರವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಜನರ ವಾಡಿಕೆಯ ಶ್ಯಾಮಲ ವರ್ಣದ ತರುಣ ಒಬ್ಬ ಅವನು. ತಲೆ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ಹೊರಲಾಗದ ಒಂದು ಸೌದೆಯ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹೇರಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ದೂರದಿಂದಲೂ ಬಂದಿದ್ದನು. ಅವನ ಮುಖದಿಂದ ಬೆವರು ಸೋರುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ಅವನ ಹೊರೆಯ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಕೈ ಇಟ್ಟು 'ಇಳಿಸು' ಎಂದೆನು. ಅವನೂ ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಎತ್ತಿ ತಲೆಯನ್ನು ಸರಿಸಿಕೊಂಡು 'ಬಿಡಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರೆಯನ್ನು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದನು.

ಹೊರೆಯನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಇಳಿಸಿ ಅವನು ತಾನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಪರಟಿನ ಬಲ ಅಂಚಿನಿಂದ ಮುಖದ ಬೆವರನ್ನು ಒರಿಸಿಕೊಂಡು, 'ಬಹಳ ಕಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಯ್ತು ಸ್ವಾಮಿ. ದಿನಾ ಆ ಹೊರೆ ಕಲ್ಲಿನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಇಳಿಸ್ತಾ ಇದ್ದೆ. ಈ ಹೊತ್ತು ತಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮಂಥ ದೊಡ್ಡವರಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡಬೇಕಾಯ್ತು' ಎಂದ.

ನಾನು, 'ತೊಂದರೆ ಯಾತರದು? ಅಂಥದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹೀಗೆ ಹೊರಬಾರದ ಹೊರೆಯನ್ನು ಏಕೆ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೇರಿಕೊಂಡೆ?' ಎಂದೆನು.

ಅವನು, 'ಅಯ್ಯೋ ಸ್ವಾಮಿ, ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಆತುರ ಇದೆಯಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕು ಕಟ್ಟಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದರೆ ಮೊದಲ ಬೀದಿಯಲಿ ಖರ್ಚಾಗುತ್ತೆ. ಮೂರು ಕಾಸು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬರುತ್ತೆ. ಸೌದೆ ಕೊಳ್ಳುವ ನಿಮ್ಮಂಥವರಿಗೆ ಬೇಕು ಅನ್ನಿಸೋ ಹೊರೆಯನ್ನು ತರಬೇಕು. ಬೇಗನೆ ಕೈಗೆ ಕಾಸು ತಕೊಳ್ಳಬೇಕು'. ಎಂದನು.

ನಾನು ದಾರಿಯ ಪಕ್ಕದ ಒಂದು ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಅವನನ್ನು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳೋಣ ಅವನ ಊರು, ಕೇರಿ, ಕಷ್ಟ ಸುಖವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದೆನು. ಚಿಂತಾಮಣಿಯ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಂದಿರುವ ನನಗೆ ಇವನೊಂದಿಗೆ ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಲು ಕಷ್ಟವೇನೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ.

ತರುಣನ ಹೆಸರು ವೆಂಕಟಮಣ, ಅವನನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವೆಂಕಟಗ ಎಂದು ಕರೆಯುವರು. ವೆಂಕಟಮಣ ಎನ್ನುವುದು ಸ್ವಲ್ಪ ಉದ್ದ; ಅಲ್ಲದೆ ಬಹು ಮರ್ಯಾದೆಯ ಹೆಸರು; ಅವನಂಥವರ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಅದು ವೆಂಕಟಗ ಆಗುತ್ತದೆ. ವೆಂಕಟಗ ಜನತೆಯ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಯಂಗಳಿಗ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಯಂಗಳಿಗ ತಿರುಪತಿಯ ಬಳಿ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯ ಹುಡುಗ. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಬಾಳುವ ನಡೆಸಬೇಕು, ಎಂದು ಬಂದಿದ್ದನು.

'ಯಾಕೆ, ನಿಮ್ಮೂರಿನಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಆಗಲಿಲ್ಲವೇನಯ್ಯೆ?'

'ಆಗುತ್ತಿತ್ತು ದೇವರೆ. ಏನೂ ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೂ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನು ಹೊತ್ತು. ಡೋಲಿ ಹೊತ್ತು, ಜೀವನ ಸಂಪಾದಿಸಬಹುದು. ಅದಕ್ಕೇನೂ ಕಷ್ಟ ಇಲ್ಲ.'

'ಹಾಗಾದರೆ ಇಷ್ಟು ದೂರ ಏಕೆ ಬಂದೆ ಮತ್ತೆ?'

'ಏನೋ ಬೇಸರ ಆಯ್ತು ಸ್ವಾಮಿ. ಕೊಂಚ ದಿನ ಊರಿಂದ ದೂರ ಇರೋದು ಒಳ್ಳೆಯದು ಎಂತ ಇತ್ತಲಾಗಿ ಬಂದುಬಿಟ್ಟೆ.'

'ಇಷ್ಟು ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬೇಸರ ಏಕೆಯು ಬಂದಿತು? ನನಗೆ ಹೇಳಬಹುದೋ?'

'ಹೇಳದಂತೆ ಏನು ಸ್ವಾಮಿ! ನಮ್ಮ ತಂದೆಯಂತೆ ಕೇಳಿದೀರಿ. ಮಕ್ಕಳು ಮರಿ ಉಳ್ಳವರು. ಹೇಳಿ ಸುಖ ಇಲ್ಲ ಅಷ್ಟೆ.'

'ಹೇಳಬಹುದಾದರೆ ಹೇಳು. ನಮ್ಮಿಂದ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆಯೆ ನೋಡೋಣ.'

'ಅಯ್ಯೋ, ಯಾಕಾಗಬಾರದು ಸ್ವಾಮಿ. ಇಂಥಾದ್ದು ಎಷ್ಟು ಕೇಳುತ್ತೀರೋ. ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಬಲ್ಲವರು ಒಂದು ಸಮಾಧಾನದ ಮಾತು ಹೇಳಿದರೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಒಳ್ಳೆಯದು.'

ಹೀಗೆಂದು ಅವನು ತನ್ನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದನು.

2

ವೆಂಕಟಗ ತನ್ನ ಹಳ್ಳಿಯ ಕೂಲಿಕಾರರ ಒಬ್ಬ

ತರುಣ. ಅವನ ನೆಂಟರಿಷ್ಟರು ಊರಿನ ತುಂಬ ಉಂಟು. ಅತ್ತೆಯ ಮಗಳು ರಂಗಿ ಎಂಬ ಹುಡುಗಿ ಇವನ ಜೊತೆಯಲ್ಲೆ ಬೆಳೆದಳು. ಚಿಕ್ಕಂದೇ ಇವರು ಗಂಡ ಹೆಂಡಿರಾಗತಕ್ಕವರೆಂದು ಹಿರಿಯರು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿದರು. ರಂಗಿ ಒಳ್ಳೆ ಚೆಲುವೆ. ಅವರ ಜನದಲ್ಲಿ ಆ ಬಣ್ಣ ಆ ಕಣ್ಣು ಅಪೂರ್ವ. ತಾನು ಎತ್ತರದ ಹುಡುಗ ಆದರೂ ಅವಳು ಎಂದೂ ತನ್ನ ಭುಜದ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದದಿಲ್ಲ. ಅವಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದ ಕಲ್ಲಿನ ಮೂರ್ತಿ ಹೊರಗೇ ನಡೆದು ಬಂದಿತೋ ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣುವುದು. ಹುಡುಗ ಹುಡುಗಿ ಎಷ್ಟೋ ಕಾಲ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನು ಹೊತ್ತು ಕೂಲಿ ಗಳಿಸಿದರು; ಸುಖವಾಗಿ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ತಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಾಯಿತೆಂದು ಇವರಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಇವರ ಗ್ರಹಚಾರ ಕೆಟ್ಟಿತು. ಊರಿನ ಪೂಜಾರಿ ರೆಡ್ಡಿ ಒಬ್ಬ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಇವಳಿಗೆ ಒಡವೆ ವಸ್ತ್ರದ ಆಸೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಇವಳನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡನು.

'ಬೇಗ ಅನ್ನುತ್ತೀರಿ, ನಾಯನ. ನಮಗೆ ತಿಳಿದಾಗ ಬೇಗ ಅಷ್ಟೆ. ಇಂಥ ಪೂಜಾರಿ ಎಷ್ಟು ದಿನ ಈ ಹೂಟ ಮಾಡಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ನಮಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆಯೆ? ಅಲ್ಲದೆ ನಾಯನ, ಈ ಹೆಣ್ಣು ಅನ್ನುವುದರ ಮನಸ್ಸು ಹೇಗೆ ಒಲಿದರೂ ಆಯಿತು. ಈ ತಿಟ್ಟು ಯಾವ ಕಡೆಗೆ ಇಳಿದರೆ ಬೇಡ? ಈ ಹೊತ್ತು ನಾನು ಗಂಡ, ನನ್ನ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತಿರೋಣ. ನಾಳೆ ಯಾವನೊ ಚೆಲುವ ಎದುರಿಗೆ ಬರ್ತಾನೆ; ಅವನ ಕಡೆ ನೋಡೋಣ. ಬೇಕು ಅಂತ ನೋಡಿದಳೆ? ಕಂಡ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರೆ ಸರಿಹೋಯಿತು. ಕಣಕಿದರೆ? ಎಲ್ಲಾ ಹೆಣ್ಣು ಬೇಡ ಎಂತಲೇ ಎನ್ನುತದೆಯೆ? ಅವನ ಮೀಸೆಯೇನು, ಅವನ ರುಮಾಲೇನು, ಅವನ ಆ ಕುದುರೆಯೇನು ಹೋಗ್ತಾ ಅವನ ದರ್ಪ ಏನು? ಗಂಡು ನನಗೇ ಆ ಪದವಿಬೇಕು ಎನ್ನಿಸುತ್ತಿರಬೇಕಾದರೆ, ಪದವಿ ಉಳ್ಳಾತ ಕರೆದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಹೆಣ್ಣು ತಡೆದೀತೆ? ಏನೂ ಅರಿಯದ ಹುಡುಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿತು.

'ತಾಯಿ ತಂದೆ, ಇದು ಬೇಡಮ್ಮ, ಕುಲಕ್ಕೆ ಕೆಟ್ಟ ಹೆಸರು, ಎಂದರು. ನಾನು ಬಹಳ ಹೇಳಿದೆ. 'ಬೇಡ ಹೆಣ್ಣೆ' ಎಂದೆ. ಎಂಥ ಒಳ್ಳೆ ಹುಡುಗಿ ಸ್ವಾಮಿ. ಕೂಲಿ ಹೊರೋ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಅಂದರೆ ಅಂಥ ನಂಬಿಕೆ. ನಾವು ಕದಿಯೋಣ ಎಂದರೆ 'ಜೋಕೆ, ದೇವರು ಶಿಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ' ಎನ್ನುತ್ತ ಇದ್ದಳು. ದೊಡ್ಡವನಾದ ಮೇಲೆ ಯಾರಾದರೂ ಹುಡುಗರು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಲಿಗೆ ಮಾಡಿದರೆ, 'ಏನೊ ಅದು, ನನ್ನ ಸೂಳೇನ್ನ ಮಾಡಿದ್ಯಾ' ಎನ್ನುತ್ತ

ಇದ್ದಳು. ಅದೇನು ಕೆಟ್ಟಿಗಳಿಗೆಯೂ ಸ್ವಾಮಿ, ಕೆಲವು ದಿನ ನನ್ನ ತಪ್ಪಿಸಿ ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಹೋದಳು. ಬಂದಳು, ಎಂದೋ ಒಂದು ದಿನ ಅವನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ನಿಂತೂ ಬಿಟ್ಟಳು.

'ನಮ್ಮ ತಾಯಿ, ನನ್ನ ಮಗನ ಸಂಸಾರ ಕಡಿಸಿದೆಯಾ, ಎಂದು ಆ ಪೂಜಾರಿ ಮುಂದೆ ಬಯ್ಯಾಡಿ ಬಾಯಿಬಿಡಿದುಕೊಂಡಳು. ನಾನು ಹೋಗಿ ಅವಳನ್ನು ಮನೆಗೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದೆ. ಏನು ಹೇಳಿದರೂ. ಮನೆಯ ಸೊಸೆಯ ಮಾತು. ಕೂಗಿದಷ್ಟೂ ನಮ್ಮ ಮರ್ಯಾದೆಯೇ ಕಡುತ್ತದೆ. ಬಾಳಿದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು, ಬಾಳಲಿಲ್ಲ, ಸುಮ್ಮನಿರೋಣ, ಎಂದು ಅವಳನ್ನು ತಡೆದೆ.

'ನಮ್ಮ ಅತ್ತೆ, 'ನಿನ್ನ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಕಡಿಸಿದನಲ್ಲ. ತೆರ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಬೇರೆ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗು', ಎಂದಳು. ಅವಳೇನೂ ನನಗೆ ದೂರವಲ್ಲವಲ್ಲ. ಸದ್ಯ ನನ್ನ ತಂದೆಗೆ ತಂಗಿ. ನಾನು ಕೆಟ್ಟರೆ ನೋಡಲಾರಳು; ಅಮ್ಮನ ಜೊತೆಗೆ ಅಮ್ಮನಂತೆ ಬೆಂದಳು. ಆದರೆ ನನಗೆ ಬೇರೆ ಮದುವೆ ಬೇಕು ಎನ್ನಿಸಲಿಲ್ಲ. 'ಇರಲಿಬಿಡು' ಎಂದೆ.

'ಏನು ಮಾಡುವುದು ಎಂದು ತೋಚದೆ ಮೂರು ದಿನ ಕಳೆದೆ. ಆ ಪೂಜಾರಿ ನನಗೆ, 'ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ತೆರವನ್ನು ನಾನು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಬೇಕಾದರೆ ಇನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಕಾಸು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಅವಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿ ನನಗೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು. ನೀನು ಬೇರೆ ಮದುವೆಯಾಗು' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು.

'ನನಗೆ ತುಂಬ ದುಃಖವಾಯಿತು. ತುಂಬ ಕೋಪ ಬಂತು. ಆ ಸಂಜೆ ಯಾರೂ ಕಾಣದಂತೆ ನಾನು ಅವನ ಮನೆಗೆ ಹೋದೆನು. ಸಾಹುಕಾರನೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದೆನು.

'ನಾನು ತನ್ನನ್ನು ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿಯೇನೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಭಯ. 'ನಾನು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ, ಆಯುಧವೇನೂ ತಂದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಧೈರ್ಯ ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಅವನು ನನ್ನನ್ನು ಒಳಕ್ಕೆ ಕರೆಸಿಕೊಂಡನು. ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಾದವಳು ಅವನು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಕೋಣೆಯ ಹಿಂದಿನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದದ್ದು ಕಂಡಿತು.

'ನಾನು ಸಾಹುಕಾರನಿಗೆ, 'ಹೆಂಡತಿಗೆ ಬದಲು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುತ್ತೀಯಲ್ಲ. ಇದು ಮರ್ಯಾದೆಯ ಮಾತೆ? ನೀನು ಮಾಡಿರುವುದು ತಪ್ಪು. ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲಿರುವ ದೇವರು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಒಳ್ಳೆಯದಾಗ ಬೇಕೆಂದು ಆಸೆಯಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಹೆಂಡಿರನ್ನು ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸು. ನೀನು ಬದುಕು. ನನ್ನನ್ನೂ ಬದುಕಿಸು. ಅವಳ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಉಳಿಸು. ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು

ಹೊದ ಮಾತು ಬೇರೆ ಹೆಂಡಿರ ಮಾತು ಹೇಳಿದರೆ, ಮೂಳೆ ಬಿಡದ ನಾಯಿಯಂತೆ ನೀನು ನಿನ್ನ ದುರಾಶೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಹಾಗಾಯಿತು. ಅರಿಯದ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮರುಳುಮಾಡಿ ಸುಖಪಟ್ಟೇನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡ,' ಎಂದನು. ಅವನು, 'ನಾನು ನಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ಈ ಮಾತನ್ನೆಲ್ಲ ಆಡಲಾರೆ,' ಎಂದನು. ನಾನು, 'ಒಳ್ಳೆಯದು. ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ನನ್ನದುರಿಗೆ ಬಂದು, ನಾನು ತನಗೆ ಬೇಡ ಎಂದು ಒಮ್ಮೆ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಿ,' ಎಂದನು. ಅವನು, 'ನಿನ್ನಿಗೆ ತೆರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬೇರೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊ ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದು ಅವಳ ಇಷ್ಟದಿಂದಲೇ. ಅವಳು ಹೇಳದಿದ್ದರೆ ಈ ಮಾತು ನನಗೇಕೆ ಬೇಕಿತ್ತು?' ಎಂದನು. ನಾನು, 'ಆ ಮಾತನ್ನೇ ಅವಳು ನನ್ನದುರಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಹೇಳಲಿ,' ಎಂದನು. ಅವನು, 'ಹೇಳುತ್ತಾಳೆಳು,' ಎಂದು ನನಗೆ ಹೇಳಿ ಒಳಗಿನ ಕೋಣೆಯ ಕಡೆಗೆ ಮುಖವಾಡಿ, 'ಒಳಗಿದ್ದೀಯಾ, ಇಲ್ಲಿ ಬಾ, ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿ ಎಂದ ಮಾತನ್ನು ನೀನೇ ಹೇಳು. ಅವನು ಕೇಳಬೇಕಂತೆ' ಎಂದನು. ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ಅವಳ ಸೀರೆ, ಅವಳ ಕುಪ್ಪಸ, ಅವಳ ಗೊಲಸು, ಅವಳ ಕಡಗ, ಅದನ್ನೇನು ಹೇಳುವುದು? ಬಡವರ ತೊಡವಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದ ಹುಡುಗಿ ಈ ಐಶ್ವರ್ಯದಲ್ಲಿ ನೋಡಬಾರದು ಎನ್ನುವಂತೆ ವಿಕಾರವಾಗಿ ಕಂಡಳು. ಅವಳ ಮುಖ ಅಂಥ ಸಂತೋಷವನ್ನೇನೂ ತೋರಿಸಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಅವಳನ್ನು ಕಿರಿಕಿರಿ, 'ಸಾಹುಕಾರರು ನನಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದ ಮಾತು ನಿನ್ನ ಮಾತು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ನೀನೇ ನನಗೆ ಹೇಳು,' ಎಂದನು. ಅವಳು ಬಾಯಿತೆರೆಯಲಿಲ್ಲ. ನಾನು, 'ನನ್ನ ತೆರವನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಾನು ಬೇರೆ ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ನೀನು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೀಯಾ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅವಳು ಹೌದು ಎಂಬ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ತಲೆ ಆಡಿಸಿದಳು. ನಾನು, 'ಒಳ್ಳೆ ಮಾತು ಹೇಳಿದೆ. ಆದರೆ ಇದನ್ನು ದೇವರು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಆ ಹಂತದ ಮೇಲೆ ಚೊತೆಯಾಗಿ ನಡೆದ ನಾವು ಹೀಗೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಬಾಳುವುದು ಸರಿಯಾಗಲಾರದು. ತಿರುಗಿ ನಿನಗೆ ಎಂದೇ ಆಗಲಿ ನನ್ನ ಬಳಿ ಬರಬೇಕು ಎನ್ನಿಸಿದರೆ ಸಂಕೋಚಪಡದೆ ಹೊರಟು ಬಂದುಬಿಡು. ನಾನು ಅದುವರೆಗೆ ಕಾದಿರುತ್ತೇನೆ,' ಎಂದನು. ಹೀಗೆಂದವನೆ ಹೊರಗೆ ಹೊರಟನು.

“ಸಾಹುಕಾರನು ನಕ್ಕನು. ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಹೆಣ್ಣು, ತನಗೆ ಒಲಿದು ಬಂದದ್ದು, ಒಲ್ಲದೆ ಹೋದ ಗಂಡನ ಬಳಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆಯೆ? ನಾನು ಸಾಹುಕಾರನ ಮನೆಗೆ ಹೋದದ್ದನ್ನು ಹೇಗೋ ತಿಳಿದ

ನನ್ನ ತಾಯಿ ಅವನ ಮನೆ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಕಾದಿದ್ದು ನಾನು ಹೊರಗೆ ಬಂದಾಗ ನನ್ನ ಚೊತೆಯಾದಳು. ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿ, 'ನೀನು ಏಕೆ ಹೀಗೆ ಮುಚ್ಚುಳಂತೆ ಆಡುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ನಮ್ಮ ಅತ್ತೆ, 'ಬುದ್ಧಿ ಕೆಟ್ಟ ಹುಡುಗಿ, ಹುಟ್ಟಿದ ಮನೆಗೆ ಕೆಟ್ಟ ಹೆಸರು ತಂದಳು. ಯಾಕೇ ಕೈನೆ ಎಂತ ಜುಟ್ಟು ಹಿಡಿದು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಆಳುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇದು ಏತರದೋ ನೀನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸಾಮ?' ಎಂದಳು.

“ಸಾಹುಕಾರನ ಹಿರಿಯ ಹೆಂಡತಿ ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಒಬ್ಬ ಹೆಂಗಸನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದಳು. ತನ್ನ ಗಂಡ ನನ್ನ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಕಡಿಸಿದ್ದು ತನಗೆ ಬಹಳ ದುಃಖ. ಇನ್ನೊಬ್ಬಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಬೇಡ ಎನ್ನುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಮದುವೆಯಾದ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕದ್ದು ತಂದು ಮನೆ ಮುರಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಗಂಡನಾದ ನಾನು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ದೂರ ಎಲ್ಲಿಗಾದರೂ ಹೋಗುವುದಾದರೆ ತಾನು ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚಕೂಡಿ ಎಲ್ಲ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದಳು.

“ನನಗೆ ಇದು ಯಾವುದೂ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಾಯನ. ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ನಾನು ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಒಂದೇ ನನಗೆ ಯೋಚನೆ. ಜನ ನನ್ನನ್ನು ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಜನ ಅವಳ ತೊರನ್ನು ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಸಾಹುಕಾರನಿಗೆ ಏನಾಗುತ್ತದೆ, ಇದೆಲ್ಲ ಅವಾಂತರದ ಮಾತು. ನಾನು ಕೈ ಹಿಡಿದ ಹುಡುಗಿ ಮನಚೆದರಿ ಬೇರೆಕಡೆ ಹೋದಳು. ನಾನೇನು ಮಾಡಬೇಕು ? ಬೈಯಲಾ? ಹೊಡೆಯಲಾ? ಬಲವಂತ ಮಾಡಲಾ? ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿ ಎನ್ನಲಾ? ಏನು ಮಾಡಲಿ? ನನ್ನ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ನಾನು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನೋ ಅದೇ ಸಾಧ್ಯ. ಕೈ ಹಿಡಿದ ಹೆಣ್ಣು ಕೈ ಬಿಟ್ಟಳು. ನನಗೆ ಬೇಸರವಾಯ್ತು. ಕೋಪ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಹೆಂಗಸು ಬೇಕೆನ್ನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇಂದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ, ಈ ಜನ್ಮ ಕೈಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಜನ್ಮ ಕ್ಯಾದರೂ, ನಾನು ಇವಳಿಗೆ ದಿಕ್ಕಾಗಿರಬೇಕು ಎಂದೇ ನನ್ನ ತಿಳಿವಳಿಕೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಯಾವ ಮಾತಿಗೂ ಕಿವಿಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಎದ್ದು ಇತ್ತ ಹೊರಟುಬಂದುಬಿಟ್ಟೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆಯು ತ್ರಿದ್ದೇನೆ. ನಾಲ್ಕು ಕಾಸು ಉಳಿಯುತ್ತದೆ; ಅದನ್ನು ತಾಯಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾ ಇದೇನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪಾಳೆಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಜನ ಇದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಕಾಸು ಕೊಟ್ಟು ಹಾಕಿದ್ದನ್ನು ತಿಂದುಕೊಂಡು ಕಾಲ ನೂಕುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.”

ಭಾವಿಯೆಂದು ಇಣಕಿದರೆ ಪಾತಾಳ ಕಂಡಂತೆ ಲೋಕಾಭಿರಾಮವಾಗಿ ಕಷ್ಟಸುಖ ವಿಚಾರಿಸಿದರೆ ಒಂದು ವಿಷಾದಾಂತ ನಾಟಕ ಕಂಡಂತಾಯಿತು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವ ಒಬ್ಬ ಸೌದೆ ಹೊರಕಾರನ ಬೇವನ ಇಷ್ಟು ದುರಂತವಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಯಾರಿಗೆ ತೋರಬೇಕು? ಅಥವಾ ದುರಂತವಾಗಿತ್ತು : ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಸಾಲದೆಯೋ, ಬಟ್ಟೆಗೆ ಇಲ್ಲದೆಯೋ, ಬಡತನದ ಬವಣೆಯಿಂದ ದುರಂತವಾಗಿರಬಹುದು. ಅದುಬಿಟ್ಟು ಈ ನಾಟಕೀಯ ದುರಂತ ಈ ಬಾಳನ್ನು ಕಡಿಸಿರಬೇಕೆ? ಹೀಗೆ ಕೆಟ್ಟ ಬಾಳನ್ನು ಸಹಿಸುತ್ತ ಈ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯ ಸೌದೆಯನ್ನು ಹೊರುವಷ್ಟೇ ಕೆಟ್ಟನಿಂದ ಈ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಬಲ್ಲ ಧೀರ ನಾಯಕನಾಗಿರಬೇಕೆ? ಧೀರನು ಮಾತ್ರವೋ, ಉದಾತ್ತನೂ ಹೌದೋ? ನನಗೆ ನಿಜವಾಗಿ ವಿಸ್ಮಯವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಇಂಥ ದುಃಖಕ್ಕೆ ನಾನು ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ ಏನನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು? ಅಥವಾ ಇವನು ಆಡಿದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಇವನಿಗೆ ನಾನು ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಮಾತೂ ಆಡದಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನೆವಲ್ಲ ಎಂದು ನಾನು, 'ಪಾಪ, ನಿನಗೆ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಕಷ್ಟ ಬಂದಿತಲ್ಲೋಪ್ಪ,' ಎಂದೆ. 'ಬೆಟ್ಟದ ದೇವರ ಇಷ್ಟ ಸ್ವಾಮಿ, ಅವನು ಬಡಿಸಿದ್ದನ್ನು ಉಣ್ಣಬೇಕು,' ಎಂದು ಅವನು ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟನು. ಇಷ್ಟುಹೊತ್ತಿಗೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರೊ ಇಬ್ಬರು ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರು. ವೆಂಕಟಗ ಅವರನ್ನು ಕರೆದು, 'ಅಪ್ಪಾ ಈ ಹೊರೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ತಲೆಗೆ ಏರಿಸಿ,' ಎಂದನು. ಅವರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಹೊರೆಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ತಲೆಯಮೇಲೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. 'ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದೆ ದೇವರೆ, ನಾ ಬರುತ್ತೇನೆ,' ಎಂದು ಹೊರಟನು. ನಾನೂ ಎದ್ದು ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಮುಂದುವರಿದನು. ಕ್ಷಣ ಬಿಟ್ಟು ಈ ವಿವರವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ತೋರಿ, 'ವೆಂಕಟಪ್ಪಾ ನೀ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಎಷ್ಟು ದಿವಸವಾಯಿತು?' ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅವನು, 'ಆರು ತಿಂಗಳಾಯಿತು ಸ್ವಾಮಿ,' ಎಂದನು.

ಅದಾದ ಮೇಲೆ ಈ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತ ನಾನು ಹದಿನೈದು ದಿನಕ್ಕೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಸಲ ಇವನನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೆನು. ನಾನು ಎತ್ತಲೋ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವನ ಕಡೆ ನೋಡದೆ ಇದ್ದರೂ ವೆಂಕಟಗ ತಾನೇ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು, 'ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದೆ ನಾಯನ, ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದೀರಾ,' ಎಂದು ಕೇಳುವನು. ಒಂದೆರಡು ಸಲ ಅವನೇ ಏನೋ ಜ್ಞಾನವಾಗಿದ್ದು ನಾನು ಮಾತನಾಡಿಸಿದ್ದೂ ಉಂಟು. 'ಏನು ವೆಂಕಟಪ್ಪಾ ಸೌದೆ ತರಲಿಕ್ಕೆ ಹೊರಟೆಯೋ, ವ್ಯಾಪಾರ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆಯೋ,

ಹದಿನೈದು ದಿವಸದಿಂದ ಇತ್ತ ಬರಲಿಲ್ಲವೋ,' ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ನಾನು ಕೇಳುವುದು, ಅವನು ವಿನಯದಿಂದ ತಕಲುತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡುವುದು, ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ ಪರಿಚಯ ನಿಲ್ಲದೆ ನಡೆಯಿತು.

ಇಂಥ ಅಸಹ್ಯವಾದ ನೋವಿನಿಂದ ಬದುಕು ಮುಗಿದಿದ್ದರೂ ವೆಂಕಟಗ ಹರ್ಷವಾಗಿಯೇ ಇರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಒಂದು ದಿನ ಅವನ ಚೇತನ ಆ ಹಳ್ಳಿಯ ಪಾಳನಂತೆ ಅಜೇಯ ಎಂದು ಎನ್ನಿಸಿತು. ಅಥವಾ ಎಲೆಯೆಲ್ಲ ಉದುರಿ ಹೋದರೂ ಕೊಂಬೆಕೊಂಬೆಯ ಕೊನೆಗೆ ಹೂವನ್ನು ಧರಿಸಿ ನಿಲ್ಲುವ ದೇವಕಣಿಗಿರೆಯಂತೆ ಆತ್ಮವಂತ ಸತ್ಯ ಎಂದು ಕಂಡಿತು.

೫

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಥೆ ಇಲ್ಲಿ ಮುಗಿಯಬೇಕು. ಆದರೆ ಇಷ್ಟೇ ಆಗಿದ್ದರೆ ನಾನು ಇನ್ನು ಹೇಳಲು ತೊಡಗುತ್ತಿದ್ದೆನೋ ಇಲ್ಲವೋ. ವೆಂಕಟಗನ ಚರಿತ್ರೆ ಈ ವರ್ಷ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಆ ಮುಂದುವರಿದ ಭಾಗವನ್ನು ಹೇಳುವುದು ನನಗೆ ಸಂತೋಷ.

ಈಗ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ದಿನ, ನಾನು ಅವನನ್ನು ನಮ್ಮ ವಾಡಿಕೆಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡೆನು. 'ಏನು ವೆಂಕಟಪ್ಪ, ಒಳ್ಳೆ ಸೌದೆ ಸಿಕ್ಕಿತೋ,' ಎಂದು ಕೇಳಿದೆನು.

ಅವನು, 'ಸಿಕ್ಕಿತು ನಾಯನ, ನಿಮ್ಮ ಆಶಿಸ್ಸಿನಿಂದ ಅದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒಳ್ಳೆಯದು ಆಗಿದೆ,' ಎಂದನು.

ಏನು ಆಗಿರಬಹುದು ಎಂದು ನನಗೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಯಾರಾದರೂ ದಿನವೂ ಕಟ್ಟಿಗೆ ತಾ, ತಿಂಗಳಿಗೆ ಮೂವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ, ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರೋ? ಇವನ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶುಭ ಯಾವುದು? ಆ ಹೆಂಡತಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಬಹುದೋ? ಇರಲಾರದು, ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಯೋಚನೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರಲಾಗಿ ನಾನು, 'ಏನು ಸಂಗತಿ,' ಎಂದು ಕೇಳಿದೆನು.

ರಥಸಪ್ತಮಿ ದಿನ ನಾನು ವೆಂಕಟಗನನ್ನು ಮೊದಲ ಸಲ ನೋಡಿದ ತಿಟ್ಟಿನ ಅತ್ತಟ್ಟು ಕಂಡೆನು. "ಎಲ್ಲಾ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದೀರಾ," ಎಂದು ಕೇಳಿದೆನು. ಅವನು, 'ದೊಡ್ಡವರ ಆಶಿಸ್ಸು,' ಎಂದು ಹೇಳಿ, "ಊರಿನಿಂದ ಮೊನ್ನೆ ಒಂದು ಕಾಗದ ಬಂತು ನಾಯನ. ಆ ಸಾಹುಕಾರನನ್ನ ಯಾರೋ ಕಡಿದು ಹಾಕಿದರಂತೆ, ಪಾಪ, ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಕೆಟ್ಟುಹೋದ," ಎಂದನು.

ನಾನು, "ಇದನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆಯಾ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದೆನು. ಅವನು ಹೇಳಿದನು : "ಕಾಗದ ಬಂದದ್ದನ್ನು ಅವಳು ಬಲ್ಲಳು. ಅದನ್ನು ಓದಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಎಂದು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದೆ. ಓದಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು, ಅಮ್ಮ, ಅತ್ತೆ, ಎಲ್ಲ ಚೆನ್ನ ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ, ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ನನ್ನ ಮುಖದಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಮತ್ತೇನೋ ತೋರಿರಬೇಕು. ಅವಳು ನನ್ನನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಸಿ

ನೋಡಿದಳು. 'ಇನ್ನೇನು ಸಂಗತಿ ಹೇಳು,' ಎಂದಳು. ನಾನು ಏನು ಸಂಗತಿ ಎನ್ನುತ್ತೀಯೆ?" ಎಂದೆನು. ಅವಳು, 'ಮತ್ತೆ ಯಾಕೆ ಹಾಗೆ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡ್ತಿ? ಅವನಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಆಯಿತು ಎಂತಲೆ ! ಅವನಿಗೇನಾದರೆ ನನಗೇನು? ತಪ್ಪುಗಂಟು ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಒಳ್ಳೆಯವನಾಗಿ ಬಾಳಿದರೆ ಸಂತೋಷ. ಕೆಟ್ಟರೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಕೆಡುತ್ತಾನೆ,' ಎಂದಳು. ನಾನು, 'ಸರಿ ಇನ್ನೇನು ಕೆಡ್ತಾನೆ ಅವನು,' ಎಂದೆ. ಅವಳು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಳು. 'ಎಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನಂತೆ ಒಳ್ಳೆಯವರೇ ಇರ್ತಾರೆಯೇ? ಬೀದಿಗೆ ಬಂದ ಪಾವನ್ನ ಯಾರೋ ಕೊಲ್ಲುವುದೇ ನಿಜ. ಅವನಾಟವೂ ಮುಗಿಯಿತು.' ಎಂದಳು. ನಾನು ಏನು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಹನಿಗೂಡಿತು.

"ಹೆಣ್ಣು ಜೀವ, ಹಗೆ ಸತ್ತರೂ ಅಳಬೇಕು."

ಈ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ನಾವು ತಿಟ್ಟಿನ ನೆತ್ತಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದೆವು. ಎದುರಿಗೆ ಹಲೆಯೂರಿನವರೆಗೆ ಇಳಿನೆಲ. ಆ ಕಡೆ ನಾವು ನೋಡುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ವೆಂಕಟಗ, 'ಅವಳೂ ಈ ಹೊತ್ತು ನನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಬಂದಳು. ನಾಯನ. ಮಗು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಡಿತು. ಅದನ್ನ ಸಮಾಧಾನಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರೆ ಹೊತ್ತು ಕಳೆಯುತ್ತೆ, ಅಲ್ಲದೆ ಇವಳು ಒಂದು ದಿನ ಹೊರೆ ಹೊರದೇ ಇದ್ದರೆ ಅನು, ಅಂತ ನಾನು ಅವಳನ್ನ ಈ ಭಾವಿಯ ಹತ್ತಿರ ಬೇವಿನ ಮರದಡಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಬಂದೆ. ಅಕೋ ನೋಡಿ ನಾಯನ, ಅಲ್ಲಿ ಆ ಹೆಂಗಸೂ ಮಗೂ ಕಾಣ್ತಾರಲ್ಲ, ಅದೇ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಮಗು," ಎಂದನು.

ನಾನು ಆ ಕಡೆ ನೋಡಿದೆನು. ಆ ತಾಯಿ ಆ ಮಗು ಆ ಅಳಿದ ಊರಿಗೆ ಒಂದು ಹೊಸಬೀವ ಬಂದಂತೆ ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರು. ತಾಯಿ ಮಗುವಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ದೇವಕಣಿಗಿರೆ ಹೂವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಆಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಎರಡು ಹೆಚ್ಚೆ ಮುಂದಿರುವುದರಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟಗ ನನಗೆ. 'ಸ್ವಾಮಿ, ಒಂದು ಮಾತು,' ಎಂದನು. ನಾನು : ಏನು ವೆಂಕಟಪ್ಪ? "ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿಯವರು ಎಂತ ಹೇಳ್ತೀನೆ. ತಾಯೀನ ಮಗೂನ ಹರಸಿ. ಆದರೆ ಊರಿನ ಆ ಸಂಗತಿ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡಬೇಡಿ. ಅವಳು ಮನಸ್ಸು ಚಿಕ್ಕದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ." ನಾನು : "ಒಳ್ಳೇ ಮಾತು, ನಾನ್ಯಾಕೆ ಆ ತಂಟೆಗೆ ಹೋಗಲಿ?" ಅವನು, "ಹೋಗೋದಿಲ್ಲ ನಾನು ಬಲ್ಲೆ. ಆದರೂ ಮರೆತೆಲ್ಲಾದರೂ ಅರ್ಥ ಮಾತು ಜಾರಿ ಬಂದೀತು ಎಂತ ಬೇಡಿಕೊಂಡೆ : ಮನ್ನಿಸಬೇಕು," ಎಂದನು.

ನಾವು ಹಳೆಯೂರ ಬಳಿಗೆ ಬಂದೆವು. ವೆಂಕಟಗನ ಹೆಂಡತಿ ಎದ್ದು ನಿಂತಳು. ಮಗುವನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ತನ್ನ ಕಾಲದಶೆಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡಳು. ವೆಂಕಟಗ ಅವಳಿಗೆ, "ನಮ್ಮ ಅಯ್ಯನೋರು, ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವವರು. ನಿನಗೆ ಹೆಳಿದ್ದೆನಲ್ಲಾ ಅವರು. ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳು," ಎಂದನು. ಅವಳು ಬಂದು

ಮಂಡಿಯೂರಿ ನನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದಳು. ನಾನು ಹರಸಿದೆನು. ಅಮೇಲೆ ಅವಳು ಬಹು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಮಗುವನ್ನು ನನ್ನ ಕಾಲಹತ್ತಿರ ಹಾಕಿದಳು. ಹೊಸಬನೆಂದು ಅದು ಚೀರಿತು. ನಾನು, 'ಮಗುವನ್ನು ಅಳಿಸಬೇಡ ಎತ್ತಿಕೋಮ್ಮ,' ಎಂದೆನು. ಅವಳು ಅದನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡಳು. ನಾನು ಅದರ ತಲೆಯನ್ನು ಸವರಿ, 'ನೂರು ವರ್ಷ ಬದುಕಲಿ, ಎಂದೆನು.

ಮೊದಲ ಕ್ಷಣ ಮಗು ವೆಂಕಟಗನಂತೆ ಇದೆಯೆ ಎಂದು ನೋಡೋಣವೇ ಎನ್ನಿಸಿತು. ಒಡನೆಯೇ," ಕೈಹಿಡಿದ ಗಂಡ ಮಾಡದಿರುವ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ನಾನು ಮಾಡಲಿಯೇಕೆ," ಎಂದುಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನಾದೆನು. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಕುರಿತೇ ಹಿರಿಯರು ಮಾತೃಮೂಲವನ್ನು ನೋಡಬೇಡ ಎಂದು ಶಾಸನ ಮಾಡಿರುವುದು.

ನನ್ನ ಹರಕೆಯಿಂದ ವೆಂಕಟಗನಿಗೆ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ತುಂಬ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ನಾವು ಜೊತೆಯಾಗಿ ಹೊರಟೆವು. ತಾಯಿ ಮಗುವನ್ನು ಮುಂದೆ ಹೋಗಲು ಬಿಟ್ಟು ನಾನೂ ವೆಂಕಟಗನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಂದೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ನಡೆದೆವು. ನಾಲ್ಕು ಹೆಜ್ಜೆ ನಡೆದಮೇಲೆ ನಾನು ವೆಂಕಟಗನನ್ನು, 'ಹಾಗಾದರೆ ನೀನು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲುವುದಾಯಿತು,' ಎಂದೆನು.

ಅವನು, 'ಅದೇ ದೇವರ ಇಷ್ಟ ಅಂತ ಕಾಣ್ತದೆ. ಊರಿಗೆ ಹೋದರೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆಯುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಪ್ಪನ ಬೆಟ್ಟವನ್ನ ಹತ್ತಿ ಇಳಿಯಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ವಾರದಲ್ಲಿ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಅವನ ಮುಖದ ತಿಲಕವನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಇವಳಿಗೆ ಅತ್ತ ಹೋಗುವ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ. ಜೊತೆಯ ಬೀವಕ್ಕೆ ಒಲ್ಲದ್ದನ್ನು ನಾನೇಕೆ ಬೇಕು ಎನ್ನಲಿ? ದೂರದಲ್ಲೇ ಇರ್ತೇನೆ, ದೇವರೇ ಎನ್ನುತ್ತೇನೆ, ನನ್ನಪ್ಪ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ,' ಎಂದನು.

ಗುರಿ

ಒಲುಮೆ ದೋಣಿಯನ್ನೇರಿ
ದವರಿಗೆ
ಕಾಣವು ಭಾರೀ ತೆರೆಗಳು
ವಿಕೆಂದರೆ
ಆಪರಿಬ್ಬರಾಗಿರುವರು
ಒಂದೇ ಗುರಿಯ ಎರಡು
ದೇಹಗಳಾಗಿ
ಸೇರಬೇಕಾಗಿರುವುದು
ಬಾಳದವರಿಗೆ.

- ಆರ್. ಶಿವಸಿಂಗ್
ದಾಂಡೇಲಿ (ಉ.ಕ.)

SOGETSU SCHOOL HOLDS AN EXHIBITION

Smt. Leela Rajkumar, our Vice President is also the Director of Sogetsu School of flower arrangements at Mumbai. She had invited us to an exhibition of floral arrangements held by their institution recently, at the newly built PL Dashpande Hall, Maharashtra Kala Academy at Prabhadevi. The occasion was sofus centenary. Ms. Satya

Saran, Editor of Femina inaugurated the exhibition. It was indeed a delight to see the elegant and graceful floral arrangements, which were done by their students. The creativity and ingenuity used by the artist in using all kinds of simple materials to create something extraordinary was commendable. The large space of the gallery heightened the grandeur of these arrangements. Each artist had used her own devices to bring out the best in each of the creation. As we

went round the exhibition with Leela explaining the details, we got to talk about the Sogetsu School of Ikebana. I am sharing with the readers, the fascinating story of Sogetsu School of Ikebana.

In the year 1927, an Ikebana artist from Tokyo called Sofu Teshigahara launched a school of his own called Sogetsu School of Ikebana. Sofu, who had deeply studied the traditions of Japanese, was fired with a great creative passion and a sense of freedom. He took the western Europe by storm in the 30's with his stunning Ikebana creations. He was not to be confined to the traditional bounds and

redefined Ikebana into a creative art that used plants as its material. He strongly believed that it is the flowers that give life to people and not the people who give life to flowers. Even a single flower can brighten up a room. Flowers are indeed the nature's gift and with some artistry one could do magic with flowers. He went about spreading this message to all with his Ikebana creations. Thus Sogetsu School offered Ikebana as a means for individuals to express their own creativity and humanity. He freed it from the conventional narrowness into a free flowing art form in which the artist was free to express his feelings in his own way, using materials of his choice as tools. This freedom and flexibility offered in Sogetsu School made it immensely popular.

The second world war brought the activities of the school almost to a stand still. However, after the war, Sofu resumed the work again and Sogetsu became a symbol of rebirth in Japan. Sofu started

- M.A.N.Prasad

teaching the wives of U.S. officers stationed in Japan. Through the decades of 50's, 60's and 70's, the Sogetsu School conducted many exhibitions and demonstrations, which popularized the art. In the 50's Ikebana got international acceptance and Sogetsu School got internationally recognized. Around 60's,

the Sogetsu Art Centre became the hub of avant-garde movement in Japan. In 70's Head of the Sogetsu School became the Ikebana envoy to many countries. In 80's the Hiroshi Teshigahara, the third generation successor of Sofu, dramatically expanded the scope of Ikebana and installed many large-scale compositions. These works were very well received in Europe and America. The successors of Sofu have sustained the emphasis on freedom and creativity built into it by Sofu. In fact each of them have steadily expanded the boundaries of Ikebana through their broadminded and innovative experiments.

The Sogetsu School in India has a large number of students. Under the able guidance of trained personnel they are producing works of great creative excellence, as evidenced by the display in the exhibition. Nesaru extends its heartiest congratulation to all of them.

OUR TRIP TO LAKSHADWEEP

- Lilly

Lakshadweep is a Union Territory of India situated 398 kms south-west of Kochi on the Arabian Sea. Our trip of 10 people to the island was a package arranged by 'Clipper Holidays'.

We took an overnight bus from Bangalore to Kochi, travelling about 550 kms in 8 and a half hours. We rented rooms to have a change, had breakfast and took a taxi to the port. The ship called 'M.V. Minicoy' seats around 150 passengers. No berth / cabins. The ship left the port around noon and reached the island MINICOY by 8 the next morning. The ship moved at 12.5 nautical miles an hour, the conversion being 1.98. We got coffee/tea, lunch, dinner and breakfast arranged by SPORTS - Society for Promotion Of Nature Tourism and sports. The seating was on the ground floor and we could walk to the second floor and the deck of the ship. Underground was some 20 odd cabins for the crew with a kitchen and dining cum recreational hall. The captain was good enough to show us all the navigational details like radar screen, GPS (global positioning system) etc.. The ship anchored a distance away from the shore of the island. We shifted to a motor boat which took 30 minutes to reach the island. Getting down the ship to the boat was by a country made ladder with wood and rope. Many boats wait beside the ship while it anchors to reach the passengers ashore. Another 10 kms by a van reached us to the "Sports" guest houses. We had a welcome drink of tender coconut water. 10 twin sharing a/c cottages facing the sea 100 feet away and a huge dining area and a kitchen make up the resort. We spent the next 3 nights (4 days) in this place. Lakshadweep as the name says should be a cluster of one lakh islands - big and small. Only about 12 of them are habitated with Kavaratti being the capital. The islands are - Kavaratti, Bangaram, Andrott, Amini, Kalpeni, Agathi, Kadmat, Kiltan, Chatlat, Bitra and Minicoy where we stayed. Kavaratti is the only island connected by air and open to foreign tourists. Indians from mainland need a permit to visit these islands, which was

arranged for us in the package. At Minicoy is a helipad which is used in emergency. The congress party is in power from the year 1967 and P.M. Sayeed is the member of Parliament since then. He is also the deputy speaker of the Lok Sabha.

The next morning 3 seamen joined to take us to another island by a motor boat 20 minutes away. This island was un-inhabited. We had our life jackets and a snorkeling kit was provided. The water is very clear and also shallow. Oh my! what underwater life. We got to see coral reef, fish, weeds, poisonous fish with tentacles and also a snake. We saw the Moray Eels with dark purple crevices, a beauty. Kayaking is another sport - 2 persons row this plastic boat. As the water is shallow, we could do this without life jackets. We went on a 'banana boat', rubber inflated, mainly for children. A seaman drags it about 50 feet away and drops the passengers. We could get on to the boat and come to the shore! We had an hour's walk in the village. We had a tour of the inside of a 4 bed room house, costing 8 lakhs. During republic and Independence Day, the villagers have a boat rowing competition. As many as 50 people row a boat. We saw many of these boats parked and also many being built. A local biscuit manufacturing unit, a mosque, light house built in the year 1885 by the British, the west, north and the south beaches of minicoy were the other places that we visited. Streetlights in Minicoy are powered by a solar power plant. We got to see it too with 2 engineers in our group! The Government of India has most of its offices on the Minicoy Island - police station, post office, fire brigade, council of agricultural research, central PWD, BSNL, naval and electricity offices, a government hospital and the Jawahar Navodaya school of the central syllabus are some of the places we got to see. Syndicate bank has a branch office. We visited a fish-canning factory canning the famous "Tuna" fish. Freezing at -40 degrees for 6 hours, storing in -20 degrees, taking out as much as 450 kgs a day to steam cook, clean and store fish with salt and palm oil in tins was the process. The tins have 3 years shelf life and only

marketed to Mumbai. Minicoy is 10.6 kms long and is the second largest, southern most island of Lakshadweep with the largest lagoon. No outsider can buy land here. Twice a week the ships berth here and get everything from the mainland. There are separate Cargo ships. Fresh water is from underground wells. We saw a lot of rain water harvesting being done on government buildings. There is absolutely no theft and no cases in the police station. It is a matriarchal society. Women run the house. Men go out to the sea as fishermen, employed in ships - navy, merchant navy. The average income is about 5000 rupees. The language spoken is Mahl. People belong to a scheduled Tribe and pray Allah. We spotted 2 Maruthi vans, a Maruthi car and a whole number of Hero Honda motorbikes. The girls / women ride bicycles and scooters. All roads are narrow and concreted. The local dance troupe entertained us with 2 group dances - in Hindi and Mahl and also sang a patriotic song in Mahl singing 'Jai Bharathi'. The seamen were very happy to rent us a DVD movie 'Shanghai Nights' which we watched on the big screen TV in the dining room. Food served was in 5 star style with a big course each day. The cook packed our dinner on the ship. Our return was again by van for 10 kms, motor boat by 30 minutes back to the ship anchored away in the sea. This time we got better places to sit as we could watch the sea. We spotted dolphins and flying fish and saw the sun set on our return journey. A pilot from the shore reached the ship about 30 minutes before, to take the ship in the right direction to the shore. Then at the dock, there were taxis waiting to take us to the city of Kochi. We had to rent rooms again and went on a quick city tour of Kochi. We saw the 2 palaces and 2 churches and got back to Bangalore by the overnight bus.

It was a great experience as it was first time travel by sea for all of us. Hope you will also enjoy reading this!

ಮದ್ಯಕರ್ಮಾನಿ ಸಂಭಾಗದಲ್ಲಿ 'ಕುಶಿನಗರದ ಮುತ್ತಿಗೆ'ಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಡ್ಡಪಟ್ಟಿಯ ಮೇಲೆ ಕಥೆಯ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆಕಾರ ಮತ್ತು ವಿಷಯಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿದ್ದು, ಕೊನೆಯ ಪರಿಣಾಮ ಅಲಂಕಾರಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣದ ಮಹಾದ್ವಾರದ ಮೇಲೆ ವ್ರಾತ, ಯೋಜನೆಯು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಭಾರ್ಹೂಟ್‌ನಲ್ಲಿಯ ಹಾಗೆ, ಇದೂ ಸಹ ಶಿಲೆಯ ಮೇಲೆ ಶಬ್ದ ಬಾಹುಳ್ಯ ಕಲೆಗಿಂತಲೂ ಕಥೆಗೇ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಸಾಂಚಿಯ ತೋರಣಗಳ ಮೇಲೆ ಅಲಂಕಾರಗಳೇ ವಿಪರೀತವಾಗಿವೆ, ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೂಗಳಿಂದ - ಉತ್ತರ ತೋರಣದ ಕೆಳಗಿನ ಅಡ್ಡಪಟ್ಟಿಯ ಮೇಲೆ ಕೊರೆಯಲಾಗಿರುವ ಕಮಲದ ಅಲಂಕಾರಪಟ್ಟಿ ತುಂಬಾ ಸುಂದರವಾಗಿದೆ. ಕೆತ್ತನೆಗಳು ಸ್ತಂಭಗಳನ್ನೂ ಅಲಂಕರಿಸಿವೆ. ಯಾಮ ಜಾತಕದ ಒಂದು ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಬಹುದು.

ತೋರಣಗಳ ಕಮಾನುಗಳಿಗೆ ಆಧಾರ ನೀಡುವ ಸ್ತಂಭಾಗ್ರಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಕುತೂಹಲಕಾರಿ ಪ್ರಗತಿ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಹಳೆಯದು, ಹಿಂದು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಸಿಂಗಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿರುವುದು ಅವುಗಳ ಬಾಗಿಲ ಬೆನ್ನನ್ನೂ ಕಂಬವು ಅಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಕಂಬದ ಮೇಲ್ಭಾಗವು ಎಲ್ಲಿ ಕಳಚಿಕೊಳ್ಳುವುದೋ ಎಂದು ತೋರಿ, ಸೌಂದರ್ಯೋಪಾಸನೆಯ ಕುಂದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ನೋಟಕ್ಕೂ ವಾಸ್ತವಕ್ಕೂ ಅವು ದೃಢವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಉತ್ತರದ ಮಹಾದ್ವಾರದಲ್ಲಿಯೂ ನಾಲ್ಕು ಆನೆಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿರುವಲ್ಲಿ ಇದೇ ಕೊರತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಉತ್ತರ ತೋರಣದಲ್ಲಿ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದಿದೆಯಾದರೂ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕು ಆನೆಗಳು ಕಂಬದ ಸುತ್ತಲೂ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ದೃಢತೆ, ಗಂಭೀರತೆಗಳು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಪಶ್ಚಿಮದ ಮಹಾದ್ವಾರದ ಮೇಲೆ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ನ್ಯಾಯವಾದ ಪರಿಹಾರ ದೊರಕಿದಂತಿದೆ. ನಾಲ್ಕು ಕುಳ್ಳರು ಕಂಬವನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಿಂತಿರುವುದು ರಚನೆಯ ನಿಯಮಿತನವನ್ನೂ, ಪೂರ್ಣತ್ವವನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಶೈಲಿಯು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದಿರಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಮೂರನೇ ಸ್ತೂಪದ ತೋರಣದ ಮೇಲೆಯೂ ಇದನ್ನೇ ಪುನಃ ಚಿತ್ರೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮೂರನೆಯ ಶಿಲ್ಪದ ಮುಖ್ಯತ್ವವೇನೆಂದರೆ, ಅದು ಸಾರಿಪುತ್ರ ಮತ್ತು ಮೌದ್ವಲ್ಯಾಯನರೆಂಬ ಬುದ್ಧನ ಮುಖ್ಯ ಅನುಯಾಯಿಗಳ ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು

ಭಾರತೀಯ ಕಲೆ

ಭಾಗ - 14

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಹಾಗೂ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಗಳು ಬಹಳ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿವೆ. ವಿವಿಧ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಶೈಲಿಗಳು ಬೆಳೆದು ಬಂದಿವೆ. ಓದುಗರಿಗೆ ಭಾರತೀಯ ಕಲೆಯ ಒಂದು ದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡಲು ನಾವು ಶ್ರೀ ಎನ್. ಮರಿಶಾಪಾಚರ್ ಅವರು ಬರೆದಿರುವ ಭಾರತೀಯ ಕಲೆ ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಆಯ್ದ ಭಾಗಗಳನ್ನು ನೇಸರುವಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಸ್ವತಃ ಕಲಾವಿದ, ಶಿಲ್ಪಿ, ಛಾಯಾಗ್ರಾಹಕರಾಗಿರುವ ಮರಿ ಶಾಮಾಚಾರ್ ಕಲೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಹುಮುಖ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಕಲಾಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಪೂರ್ತಿ ತಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಹೊಂದಿರುವುದು. ಅದು ಪೂರ್ವದ ಕಡೆಗೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ತೋರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ವಸ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ಅಲಂಕಾರ ಮೇಲಿನ ತೋರಣಗಳ ಹಾಗೆ ಕಂಡರೂ, ಇದರಲ್ಲಿಯ ಕಾರ್ಯಕುಶಲತೆ ಕ್ಷೀಣಿಸಿದೆ. ಕೆಳಗಿನ ಮಾನಿನ ಮುಂಭಾಗದ ಮೇಲೆ ನಂದನವನ (ಇಂದ್ರನ ಸ್ವರ್ಗ) ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅಲಂಕೃತ ಮಂಟಪದ ಕೆಳಗೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಇಂದ್ರನು ಕುಳಿತಿರುವನು. ಸೇವಕರು ಸುತ್ತಲೂ ನೆರೆದಿರುವರು.

ನಾನಾಘಾಟ್, ಓತಲ್ ಬೋರಾ ಮತ್ತು ಭಾಜಾಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡಾ ಆದಿಶಾತವಾಹನರ ಕಲೆಯ ಪ್ರಾರಂಭ ದಶೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯ ಕೊರೆ ಶಿಲಾಗುಹ (rock-cut caves)ಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಶೈಲಿಯ ವಿಚಾರದಿಂದ ಕಾರ್ಲೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಬಹುದು, ಆದರೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಗುಹೆಗಳಿಗಿಂತ ಇದು ತುಸು ಇತ್ತೀಚಿನದಾಗಿದೆ.

ನಾನಾಘಾಟ್ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಶಾತವಾಹನರ ವಂಶಾವಳಿಯ ಮೊದಲಿಗರ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಈಗ ಅವರು ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರುವಾಲುಗಳು, ಆಭರಣಗಳು, ಹಿಂದೆ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳಿದ್ದವರ ಹೆಸರುಗಳು ಮತ್ತು ಶಾಸನಗಳು ಉಳಿದಿವೆ. ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಲಾಗಿದೆ.

ಭಾಜಾದ ಕೆತ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಫಲಕಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಪೂರ್ವದಿಗಿಲಿನ ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡುತ್ತಿರುವರು. ಒಬ್ಬರು ನಾಲ್ಕು ಕುದುರೆಗಳನ್ನೂ ರಥದ ಮೇಲಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶ್ವದ ದಾರ್ಶನಿಕ ನಾಯಕನಾಗಿ ಸೂರ್ಯನು ಬುದ್ಧನ

ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವನು. ಜಗತ್ತಿನ ಅಂಧಕಾರವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಬೆಳಕನ್ನು ಕೊಡುವವನಾಗಿ ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸಲು ದೇವತೆಗಳ ಅರಸನಾದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿವರಣೆಯಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನ ಫಲಕವು ತುಂಬಾ ಶ್ರೀಮಂತವಾಗಿದೆ. ಎಡಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬನದ ಆವರಣವನ್ನುಳ್ಳ ಒಂದು ಮರವು ನಿಂತಿದೆ. ಆ ಮರವು ತನ್ನ ದೇವತೆಗೆ ಆಹುತಿಯಾದವರ ಶರೀರಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕೊಂಬೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದೆ. ಕೆಳಗೆ ಅಸೀನನಾಗಿರುವ ಒಬ್ಬ ಅರಸನ ಮುಂದೆ ಒಬ್ಬಳು ನರ್ತನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಳು. ಕೆಳಗಿನ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಮುಖ ಎಂಬ ಕುದುರೆ ಮುಖದ ಯಕ್ಷಿಣಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಈಕೆಯು ಬುದ್ಧನಿಂದ ಮತಾಂತರಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟವಳು. ಭಾರ್ಹೂಟ್‌ನಲ್ಲಿ ನಾವು ನೋಡಿರುವಾಗ ಹಾಗೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕೆತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ ಚಿತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಬಿಡುದಂತೆ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಓಬೋಲ್ ಖಾರಾದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಪೂ. ಎರಡನೇ ಹಾಗೂ ಮೊದಲನೇ ಶತಮಾನಗಳ ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ಒಂದು ಉಬ್ಬು ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೇವಕರೊಂದಿಗಿರುವ ರಾಜ ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ತುಂಬಾ ಜನಮಟ್ಟಣೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೂ, ವಿವರಗಳನ್ನು ಕರಾರುವಾಕಾಗಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕೆತ್ತಲಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ತುಪ್ಪಳು (Fur)ಹೊದಿಕೆ ಇರುವ ಆಸನವನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಕಾರ್ಲೆಯ ಶಿಲ್ಪ ಚಿತ್ರಗಳು ನಂತರದ ಅವಧಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದರೂ ಇದೇ ಶೈಲಿಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿವೆ. ಮುಖಭಾಗವು ಆರು ಮಿಥುನ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಚಿತ್ರಗಳು ಶೈಲಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತುಂಬಾ ಶ್ರೀಮಂತವಾಗಿವೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಅಂಗಸೌಷ್ಠವವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಹೊರಗಿನ ಚಿತ್ರಗಳು ಮೋಹಕ ಹಾಗೂ ಲೌಕಿಕವಾಗಿದ್ದರೂ, ಒಳಗೆ ಗುಹೆಯೊಳಗಿನ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ವಿರಕ್ತತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಸ್ತಂಭಾಗ್ರಗಳು ಮಾತ್ರ ಈ ವಿರಕ್ತತೆಯನ್ನು ತುಸು ತಮನಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಸ್ತಂಭಗಳು ಹೂದಾನಿಯ ಆಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಮಧ್ಯಾಂಕದ ಕಡೆಗೆ ಆಸ್ತಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಸವಾರರನ್ನೂ ಆನೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸ್ತಂಭಾಗ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸವಾರಿಯುಳ್ಳ ಕುದುರೆಗಳಿವೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಅಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಲೋಹದ ಸಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಶಿಲಾಕೃತಿಗಳು ಒಳ್ಳೆಯ ಅಲಂಕಾರಕ ಪಟ್ಟಿಗಳಾಗಿವೆ. ಅಶೋಕನ ಸಾರನಾಥನ ಕಂಬಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಯ ಸಿಂಹಗಳ ಸ್ತಂಭಾಗ್ರಗಳುಳ್ಳ ಎರಡು ಉದ್ದನೆಯ ಕಂಬಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಂದು

ಉಳಿದಿರುವುದು ಒಂದು ಮಾತ್ರ.

ಕನ್ನೇರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಶಿಲ್ಪಚಿತ್ರಗಳು ಕ್ರಿ.ಶ. ಎರಡನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದಾಗಿವೆ. ಕಾರ್ಲೆಯ ಕೃತಿಗಳ ಅಣಕು ಕೃತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಕೃತಿಗಳು ಆಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಸೊಬಗಿನ ಅಂಶ ಕಾಣಲಾರವು.

ಸುಮಾರು ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭಾಜಾ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಲ ಶಿಲಾ ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕೃತಿಗಳಂತೆಯೇ, ಒರಿಸ್ಸಾದ ಉದಯಗಿರಿ ಪರ್ವತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶಿಲಾಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ತರದ ಕಲೆಯ ಚಟುವಟಿಕೆ ಇದ್ದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದುದು 'ರಾಣಿ ಗುಂಫ' (queen's cave) ಎಂಬುದು. ಇದು ಕ್ರಿ.ಪೂ. ಎರಡನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಅಂತಸ್ತುಗಳ ಬೌದ್ಧವಿಹಾರವಾಗಿತ್ತು. ಮೇಲ್ನಡೆಯ ಗೋಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲೂ ತುಂಬಾ ಉದ್ದದ ಅಲಂಕಾರಪಟ್ಟಿಯನ್ನೂ, ಅದರಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾದ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಬಾಬಿಲೋನಿಯನ್ನರ ಅನಾಟಿಟ (ಇತರ ಹೆಸರುಗಳು: ನಾನಾ, ನನಾಇಯ) ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ದೇವರುಗಳಾದ ಶಿವ ಸ್ಯಂದ, ಇಶಾಖಿ ಮೊದಲಾದವು. ಕೇವಲ ಕೆಲವು ದೇವತೆಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಶೋಕನು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಾರವೂ ಒಂದಾಗಿತ್ತು. ಈ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಸವೃದ್ಧಿಯಾದ ಬೌದ್ಧರ ಆಶ್ರಮಗಳಿದ್ದವು. ನಾಲ್ಕು ಮತ್ತು ಐದನೇ ಶತಮಾನಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಗಾಂಧಾರಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ್ದ ಚೀನಾದ ಬೌದ್ಧ ಯಾತ್ರಿಕರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯನಾದ ಫಾಹಿಯಾನನು ಇಲ್ಲಿಯ ಮಹತ್ತರ ಸ್ಮಾರಕಗಳನ್ನೂ, ಬೌದ್ಧ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿ ತುಂಬಾ ಪ್ರಭಾವಿತನಾದನು. ತನ್ನ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಉತ್ತಮ ಪ್ರಶಂಸೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿರುವನು. ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಹೀಗೆ ಒಳಗಾದ ಗಾಂಧಾರವು ಏಷ್ಯಾದ ಪ್ರಾಂತಗಳಿಗೆ ಒಂದು ನವೀನ ಉತ್ತೇಜನಾ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಚೀನಾ, ಜಪಾನುಗಳ ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರಗಳೂ ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರ ತೀಳುವಳಿಕೆ ಬಂದವು. ಬಹಳಷ್ಟು ಶಿಲ್ಪಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಂಬಂಧಿತವಾದುವು.

ಗಾಂಧಾರ ಕಲೆಯ ಉಳಿಕೆಗಳನ್ನು ವರ್ಗ ವಿಭಜನೆ ಮತ್ತು ದಿನಾಂಕ ಗೊತ್ತುಪಡಿಸುವಿಕೆ ಬಗ್ಗೆ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ತುಂಬಾ ಶ್ರಮಪಡಬೇಕಾಯಿತು. ಸರ್ ಜಾನ್ ಮಾರ್ಷಲ್‌ನು ತಕ್ಷಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡ ಭೂಶೋಧಕ ಅಗೆತಗಳ ಫಲವಾಗಿ ತುಂಬಾ ಖಚಿತವಾಗಿ ಕಾಲಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯನ್ನು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಆತನ ಪ್ರಕಾರ ಗಾಂಧಾರ ಕಲೆಯನ್ನು ಎರಡು ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಬಹುದು. ಪೇಶಾವರ ಕೊಳ್ಳ ಹಾಗೂ ಸಿಂಧು ನದಿಯ ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗದ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಶಿಲೆಗಳನ್ನೇ ನಾಜೂಕುಗೊಳಿಸಿ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತುವಿಕೆ ಮತ್ತು ತಕ್ಷಶಿಲೆಯಿಂದ ಓಕ್ಸ್ ನದಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಚೀನ ಬ್ಯಾಕ್ಟಿಯಾವರೆಗೆ ಹಬ್ಬಿದ ನಂತರದ ಪ್ರಕಾರ ಮತ್ತೊಂದು ಎರಡನೆಯ ಪ್ರಕಾರದ್ದು. ಬಹುಶಃ ಅಫ್ಘಾನಿಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿರಬೇಕು, ಗಾಂಧಾರದಲ್ಲಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಶಿಲ್ಪಿಗಳು ಸುಣ್ಣದಕಲ್ಲು ಅಥವಾ ಮಣ್ಣನ್ನು ಟೆಕ್ಸೂರೋಟಾದಲ್ಲಿ ಸುಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೊದಲಿನ ಪ್ರಕಾರದ ಕಲೆಯು ಕ್ರಿ.ಶ. ಒಂದನೇ ಹಾಗೂ ಎರಡನೇ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಕುಶಾನರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದು ಪ್ರೌಢಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತಲುಪಿತು. ಆದರೆ ಬಹುಬೇಗ ಕುಶಾನರ ಕೊನೆಯ ದೊರೆಯಾದ ವಾಸುದೇವನ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು. ಎರಡನೇ ಪ್ರಕಾರದ ಗಾಂಧಾರ ಕಲೆಯು ಕ್ರಿ.ಶ. ನಾಲ್ಕನೇ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಏಳನೇ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿತ್ತು.

ಗಾಂಧಾರ ಕಲೆಯು ಒಂದೇ ಬಗೆಯದ್ದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಭಾವಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದುದು ಹಾಗೂ ಶಿಲ್ಪಿಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದು ತಕ್ಷಶಿಲೆಯ ಸಿರ್ಕಾಪನ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಬಹುದು. ಬೂದಾ ಬಣ್ಣದ ಪದರುಗಳಿಂದ ಕೆತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ ಸ್ನಾನದ ತಟ್ಟೆಗಳು, ವ್ಯುದುಶಿಲೆ ಮತ್ತು ಬಳಪದ ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನೃತ್ಯ ಮತ್ತು ಮಥುಷಾನದ ದೃಶ್ಯಗಳು, ಇಲ್ಲಿ ಗ್ರೀಕರ ಪ್ರಭಾವ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಗಾಂಧಾರ ಶೈಲಿಯ ಉತ್ತಮ ಕಲಾಕೃತಿ ಗೌತಮಬುದ್ಧನ ಆಕೃತಿಯ ನಿರ್ಮಾಣವೆಂದು ಖಚಿತವಾಗಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡಲಾಗಿದೆ. ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮವು ಹೀನಾಯಾನದಿಂದ ಮಹಾಯಾನಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತನೆ ಗೊಂಡುದು, ಸಾಮಾನ್ಯ ಗಾಂಧಾರ ಮತ್ತು ಮಥುರಾ ಶೈಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮಥುರಾ ಕಲಾವಿದ ಕೆಲವು ಶತಮಾನಗಳ ಪೂರ್ವದ 'ಯಕ್ಷ' ಶಿಲ್ಪಗಳಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಪಡೆದಿದ್ದರೆ, ಗಾಂಧಾರ ಕಲಾವಿದನು ಗ್ರೀಕ್ ಶಿಲ್ಪಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಮಾದರಿಯನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ.

ಪ್ರಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಬುದ್ಧನನ್ನೂ ಮಾನವಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿರುವುದನ್ನು ಮಾರ್ಡನ್ನಿನ (ಪೇಷಾವರ್‌ನಲ್ಲಿ) ಮ್ಯೂಜಿಯಂನಲ್ಲಿರುವ 'ಜೇತವನದ ಬಹುವಾನ' ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಒಂದು ಮಾನವಾಕೃತಿಯ ಮುಖದ

ಸುತ್ತಲೂ ಪ್ರಭಾವಳಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಆತನೇ ಗೌತಮ ಬುದ್ಧನೆಂದು ಗುರ್ತಿಸಬಹುದು. ರೇಖಾಕೃತಿಗಳುಳ್ಳ ಉಡುಗೆಯ ವಿವರಣೆ ಚೀನಾ ಮತ್ತು ಜಪಾನ್‌ಗಳಲ್ಲಿರುವ ಬುದ್ಧನ ಪ್ರತಿಮೆಗಳಲ್ಲೂ ಕಾಣುತ್ತವೆ.

ಕುಳಿತಿರುವ ಬುದ್ಧನ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಪದ್ಮಾಸನ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತಲಾಗಿದೆ. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಬುದ್ಧನ ಕೈಗಳನ್ನು ಅಭಯ, ಧ್ಯಾನ ಅಥವಾ ಧರ್ಮಚಕ್ರ ಮುದ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶರೀರದ ಮೇಲ್ಭಾಗದ ಉಡುಪು ನಿಂತಿರುವ ಬುದ್ಧ ಉಡುಪನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕೆಳಭಾಗದ ಉಡುಪು ವೃತ್ತಿಕ್ರವಾಗಿದೆ. ಮಡಿಲೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದು, ಮೇಲು ಹೊದಿಕೆಯು ಅಲಂಕೃತವಾದ ಅಲೆಗಳ ಹಾಗೆ ಇಳಿಜಾರಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದೆ.

ಗಾಂಧಾರ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ಬುದ್ಧನ ಶಿರವು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಮಾದರಿಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ತಲೆಯು ಅಂಡಾಕಾರದಲ್ಲಿದೆ. ಸಹಜವಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಕಣ್ಣುಗಳು ಅರ್ಧ ಮುಚ್ಚಿದ್ದು ಧ್ಯಾನ ಮಗ್ನ ಹಾಗೂ ಅಂತರ್ಮುಖನಾಗಿರುವುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ನೇರ ಮೂಗಿನ ಮೇಲ್ಭಾಗದಿಂದ ಎರಡೂ ಕಡೆ ಹುಬ್ಬುಗಳು ಕಾರಂಜಿಯಂತೆ ಪುಟಿದಿರುವ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಶಿಖೆಯು ಅಲೆಯಾಕಾರದ ಕೂದಲುಗಳನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆ ಬಂದಿಸಿಟ್ಟಿರುವ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೂ ನಿಯಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಮಾಣ ಬದ್ಧವಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಚಾಚಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಿವಿಗಳು ತುಂಬಾ ಸುಂದರವಾಗಿವೆ. ಬೌದ್ಧ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವ ಧ್ಯಾನಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೂ ಈ ಬುದ್ಧನ ಕಲಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಿರಾಸಕ್ತ ಶಾಂತಮುಖ ಮುದ್ರೆಯು ಕಾರುಣ್ಯದ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿದೆ.

ಬೇಸರದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ಕಾಲಬದಲಾ ದಂತೆಲ್ಲಾ ಈ ಉತ್ತಮ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಕ್ರಮೇಣ ಅತಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕಗೊಳಿಸಿ ಕಲೆಯ ಅವನತಿಯತ್ತ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಲಾಯಿತು. ಮುಖಗಳು ಅತಿ ಭಾರವೆನಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಮುಖವಾಡದಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಭಾವರಹಿತವಾಗಿವೆ. ಕೈಕಾಲುಗಳು ಹಾಗು ಕೇಶ ಜಡವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಬೋಧಿಸತ್ಯನ ವಿಗ್ರಹಗಳು ಗಾಂಧಾರ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜಗಾಂಭೀರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಗ್ರೀಕರ ವೈಭವ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಬೋಧಿಸತ್ಯನ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭಂಗಿಗಳನ್ನು ಈ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಗಾಂಧಾರ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಬೋಧಿಸತ್ಯನ ಆಕಾರವು ಅನೇಕ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿತು. ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಆಭರಣಗಳು, ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಗಳು, ಕೇಶಾಲಂಕಾರಗಳು ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಆಭರಣಗಳಲ್ಲಿ ನೈಜವಾದ ಮತ್ತು ಹವಳಗಳನ್ನೂ

ಸಹ ಕೊಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಕೆಲವೊಂದು ಸಲ ಬೋಧಿಸುತ್ತನ ಆಕಾರವನ್ನು ಭಾರತೀಯತೆಯಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದನ್ನೂ ಸಹ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಸಹಿ, ಬಾಹೋಲ್‌ನ ಬೋಧಿಸುತ್ತ ಮೈತ್ರೆಯ ಶಿಲ್ಪಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧನಿಗೆ ಮೀಸೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ಶಿಲ್ಪಾವಿಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನೂ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಗಾಂಧಾರ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಲೋಹದ ಆಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವುದರಲ್ಲೂ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಶೈಲಿಯ ಮೊದಲ ಹಂತದಲ್ಲಿದ್ದ ಸತ್ಯ ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಮರೆಯಾಯಿತು. ನಂತರದ ಕೃತಿಗಳು, ಬರಿ ನಕಲುಗಳಾಗಿ ಕಲೆಯು ಕ್ಷೀಣಾವಸ್ಥೆಗಳಿಗಿಳಿಯಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಮಥುರಾ ಹಂತ

ಕುಶಾನರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೊರೆಯಾದ ಕನಿಷ್ಠನು ಕಲೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಿಗೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದನು. ಅಶ್ವಘೋಷ, ವಸುಮಿತ್ರರಂತಹ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಬೌದ್ಧ ತತ್ವ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಈತನ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಈಗಾಗಲೇ ನಾವು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಹಾಗೆ ಕುಶಾನರ ಕಲೆಯ ಒಂದು ಹಂತವು ವಾಯುವ್ಯ ಭಾಗದ ಗಾಂಧಾರ ದೇಶವನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಕಾರವು ದೆಹಲಿಯ ಆಗ್ನೇಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೫೦ ಮೈಲುಗಳ ದೂರದಲ್ಲಿ ಯಮುನಾ ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿರುವ ಮಥುರಾ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹರಡಿತು. ಕ್ರಿಸ್ತ ಶಕದ ಮೊದಲ ಮೂರು ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮಥುರಾವು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮುಖ್ಯಕೇಂದ್ರವಾಗಿತ್ತು. ವಾಣಿಜ್ಯ ರಹದಾರಿಗಳು ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಈ ನಗರವು ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿತ್ತು. ಪೂರ್ವದ ಪಾಟಲೀಪುತ್ರ ನಗರದಿಂದಲೂ ಪಶ್ಚಿಮ ತೀರದ ಭಾರುಕೃಷ್ಣದ ಪ್ರದೇಶ ದಿಂದಲೂ ವಿವಿಧ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಮಥುರಾದಲ್ಲಿ ಮಿಲನ ವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಜೈನ, ಬೌದ್ಧ ಮತ್ತು ಹಿಂದೂ ದೇವಾಲಯಗಳ ಹಾಗೂ ದೇವರ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಈ ನಗರವು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರವೂ ಆಗಿತ್ತು ಎಂದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೆ ಬೌದ್ಧರು ಮತ್ತು ಹಿಂದೂಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನಿತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಭಾಹೂಲ್ ಮತ್ತು ಸಾಂಚಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯವನ್ನೇ ಮಥುರಾ ಕಲೆಯು ಮುಂದುವರೆಸಿತೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿರುವ ಶಿಲ್ಪ ಕಲಾ ತುಣುಕುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಈ ಅಂಶವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. (ಮುಂದುವರಿಯುವುದು)

ಕೊನಗೋಲು ಪ್ರಾತಿಕ್ಷಿಕೆ (ಪುಟ 5 ರಿಂದ)

ಕೊನ್ನಕ್ಕೋಲನ್ನು ಸರಿಯಾದ ನಿಯಂತ್ರಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಹೇಗೆಂದರೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಗೀತ ಆರ್ಟಿಸ್ಟ್ ಮತ್ತು ಸಿಂಫೋನಿ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಅವರದೇ ಆದ ಭಾಗಗಳಿರುತ್ತವೆ. ತಮ್ಮ ಭಾಗ ಬಂದಾಗ ನುಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಿಕ್ಕ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಯಬ್ದವಾಗಿರುವಂತೆ ಈ ಕೊನ್ನಕ್ಕೋಲನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಈ ಕಲೆಗೆ ಒಂದು ಬೆಲೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಗೀತವು ರಚಿಸಿದ ಸಂಗೀತವಾದ್ದರಿಂದ ಅದರಲ್ಲಿ ಮನೋಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕಡಿಮೆ. ನಮ್ಮ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತವು ಮನೋಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಜಾಸ್ತಿ ಒತ್ತು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ಈಗ ಕೊನ್ನಕ್ಕೋಲಿಗೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ-ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ-ಒತ್ತು ಕೊಡುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಲು ಎಲ್ಲರೂ ಸಹಕರಿಸಿ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಎಲ್ಲಾ ಲಯ ವಿದ್ಯಾಂಸರ ಪರವಾಗಿ ನನ್ನ ಮನವಿ, ಸಂಗೀತಗಾರರಿಗೂ ಕೂಡ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ಜ್ಞಾನ ಇದ್ದರೆ ಲಯದ ಹಾದಿ ಸುಗಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. "ಸಂಗೀತರತ್ನಾಕರ"ದಲ್ಲಿ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವು ಮಾಹಿತಿಗಳು ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಮನ್ಸೂರ್ ಗುಡಿ ವೈದ್ಯಲಿಂಗಂ ಪಿಳ್ಳೆಯವರು ಬರೆದಿರಬಹುದಾದ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಯೂ ಕೊನ್ನಕ್ಕೋಲ್ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವು ಮಾಹಿತಿಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ.

ಈ ಕೊನ್ನಕ್ಕೋಲಿನ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಇರುವ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ತಮಿಳುನಾಡು ಸಂಗೀತ ಅಕಾಡೆಮಿ ಮುದ್ರಿಸಿ ಸಂಗೀತಗಾರರು ಲಯವಾದ್ಯಗಾರರಿಗೆ ಉಪಕಾರಮಾಡಿದೆ.

ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರುಗಳಾದ ಮೃದಂಗ ವಿದ್ಯಾಂಸರಾದ ಶ್ರೀ ಎ. ವಿ. ರಂಗನಾಥನ್, ಎಂ. ಎಸ್. ಶೇಷಪ್ಪ, ನಾಗಭೂಷಣಾಚಾರ್. ಎ. ಆರ್. ರಾಜಪ್ಪ, ನಮ್ಮ ಪೂಜ್ಯಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಕೆ.ಎಸ್. ಗೋಪಾಲ್ ರಾವ್, ಟಿ.ಕೆ. ವೈಯ್ಯಾಪುರಿ ದೇವರ್‌ಗಳು ಕೋನ್ನೋಲ್ ಅನ್ನು ಬಹಳ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ತಂದು ಇದನ್ನು ಅಗಿದ್ದಾಗ್ಗೆ ಅಕಾಶವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತರಪಡಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಸಂಗೀತದ ಮೇರು ಪರ್ವತಗಳಾದ ದಿಗ್ಗಜರುಗಳಾದ ಚಂಬೈ - ಜಿ. ಎನ್.ಬಿ.ಟಿ.ಆರ್. ಮಹಾಲಿಂಗಂ; ಆರಾರ್ ಕೇಶವಮೂರ್ತಿಗಳು-ಪಿ. ಭುವನೇಶ್ವರನವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೊನ್ನಕ್ಕೋಲನ್ನು ಪಕ್ಕವಾದ್ಯವಾಗಿ ಬಳಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕಥಕ್ ನೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ನಟ್ಟುವಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ ಬದ್ಧವಾಗಿ ಹೇಳುವುದು

ವಾಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದೆ. ನಾನು ಕೊನ್ನಕ್ಕೋಲ್ ಕಲೆಯನ್ನು ಈಗಲೂ ಸಹಾ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತೇನೆ. ಸಂಗೀತ ಕಲಾರತ್ನ ಬೆಂಗಳೂರು, ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಂರವರು ಕೊನ್ನಕ್ಕೋಲ್ ಅನ್ನು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಮೆಹಿಳೆಯರು ಸಹಾ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೆಂದರೆ ಸುಕನ್ಯ ರಾಮಗೋಪಾಲ್ - ಶಶಿಕಲಾ - ಎಂ.ಕೆ. ವಾಸವಿ ಬಿ.ಆರ್. ಲತಾ ಮುಂತಾದವರು ಎ.ಟಿ.ಎನ್. ರಮೇಶ್, ಸೋಮಶೇಖರ್, ಬಳ್ಳಾರಿ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಗುರುಪ್ರಸನ್ನ, ಬಿ.ಸಿ. ಮಂಜುನಾಥರವರು ಇದನ್ನು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕೊನ್ನಕ್ಕೋಲಿನಲ್ಲಿ ತನಿಯಾಗಿ ಹೇಳುವಾಗ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯವಾದ, ರಂಜನೀಯವಾದ ಸುಲಭವಾಗಿ ನಾಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನುಡಿಯುವಂಥ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನೇ ಅಳವಡಿಸುವುದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಕೊನ್ನಕ್ಕೋಲ್‌ನ ಲಯಭಾಗದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕೊನ್ನಕ್ಕೋಲ್‌ನಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶ್ರೋತೃಗಳಿಗೂ ಅರಿವು ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕಾದುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಕೊಡುವ ಪಾಠಕ್ರಮಗಳ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಹೊರತರುವುದು ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಹಾಗೂ ಘನ ಸರ್ಕಾರದ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಈ ಲಯಲಹರಿ ತಾಳ ತರಂಗಿಣಿ ಮಹಿಳಾ ಲಯ ಮಾಧುರಿ ಲಯ ಮಿಲನ ಪಿ.ಎ.ಸಿ. ಲಯಸುತರ್ಹ ನಂದಿತಾಳವಾದ್ಯ ಮುಂತಾದ ತಾಳ, ವಾದ್ಯತಂಡಗಳ ಮುಂದಾಂತರ ಕೊನ್ನಕ್ಕೋಲ್ ವೇದಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ತಾಳವಾದ್ಯ ಕಛೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಸಂಗೀತ ಕಲಾನಿಧಿ ಶ್ರೀ ಟಿ.ಕೆ. ಮೂರ್ತಿ, ಶ್ರೀ ಟಿ. ಹೆಚ್. ವಿನಾಯಕರಾಂ, ಶ್ರೀ ಟಿ. ಹೆಚ್. ಸುಭಾಷ್‌ಚಂದ್ರನ್ ಮುಂತಾದವರುಗಳು ಇದನ್ನು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ.

ಉತ್ತಾರಾದಿ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತಗಾರರು ಬೋಲ್‌ಗಳನ್ನು ಆಯಾ ತಾಳದ ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಒಳಗೊಂಡದ್ದು ಕಂಠಪಾಠಮಾಡಿ ತಬಲದಲ್ಲಿ ರೂಢಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಉಚ್ಚಾರಣೆ ಭೇದವಿದೆ. ಲಯಭಾಗಕ್ಕೆ ಕೊನ್ನಕ್ಕೋಲ್ ಆತ್ಮ, ಜೀವ, ಕಣ್ಣು ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

ಇಷ್ಟು ಅವಕಾಶಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಸಮ್ಮೇಳನಾದ್ಯ ಕ್ಷರಿಗೂ, ತಜ್ಞರ ಸಮಿತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೂ ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾಂಸರಿಗೂ ಕಲಾರಸಿಕರಿಗೂ ಮತ್ತು ಪರಿಷತ್ತಿಗೂ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿರುತ್ತೇನೆ.

ಪೌರಾಣಿಕ ಯಕ್ಷಗಾನ ಉತ್ಸವ

ಮುಂಬಯಿಯ ಹಿರಿಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಕನ್ನಡ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಸಾಂತಾಕ್ರೂಜ್ ಕಲಿನಾದಲ್ಲಿರುವ ಹವ್ಯಕ ವೆಲ್ವೇರ್ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯ ಜನಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಈಗ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಯನ್ನು ಪೋಷಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಕಲಾಭಿಮಾನಿಗಳಿಗೆ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಥಾನಕಗಳ ಆಸ್ವಾದನೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದಲ್ಲದೇ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಭವಿಷ್ಯದ ಯೋಜನೆಗಳಾದ ಮಂಗಲ ಕಾರ್ಯಾಲಯ, ಮೆಡಿಕಲ್ ಸೆಂಟರ್ ಮತ್ತು ವೃದ್ಧಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಧನ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ, ಒಂದು ವಾರದ ಪೌರಾಣಿಕ ಯಕ್ಷಗಾನ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಜೂನ್ ೨೦೦೩ರಲ್ಲಿ ಆಯೋಜಿಸಿದೆ. ಶ್ರೀ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ಯಕ್ಷಕಲಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ, ಕೊಂಡದಕುಲಿ ಕುಂಭಾಭಿಮೇಳದವರು ಈ ಉತ್ಸವವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಡಲಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು ಜೂನ್ 22ರಿಂದ 28ರ ವರೆಗೆ ಪ್ರತಿ ದಿನ ಇವೆ.

ಗೋಕುಲದ ವಾಚನಾಲಯದಲ್ಲಿ ದಿವಂಗತ ಕೆ.ಜೆ.

ರಾವ್ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥ ನಾಟಕ ವಿಭಾಗ

ಮುಂಬಯಿ ಕನ್ನಡ ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಖ್ಯಾತ ನಟನಾಗಿ, ನುರಿತ ದಿಗ್ಗತರನಾಗಿ, ನಾಟಕಕಾರನಾಗಿ ಹಲವಾರು ಉತ್ತಮ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ದಿ.ಕೆ.ಜೆ. ರಾಯರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಮುಂಬಯಿಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೆನಿಸಿದ ಕನ್ನಡ ಕಲಾಕೇಂದ್ರ, ಬಿ.ಎಸ್.ಕೆ.ಬಿ. ಎಸೋಸಿಯೇಶನ್, ಕಲಾಜ್ಯೋತಿಯಲ್ಲಿ ಅವಿರತವಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಕನ್ನಡ ನಾಟಕ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಇವರೂ ಒಬ್ಬರು. ಅವರ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ತಾ. 26-1-2003ರಂದು ಸಯಾನ್ ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿರುವ ಆರ್.ಕೆ. ಕಾರಂತ ಮೆಮೋರಿಯಲ್ ಲೈಬ್ರರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕನ್ನಡ ನಾಟಕಗಳ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಶ್ರೀಮತಿ ವಿನೋದ ಜೆ. ರಾವ್‌ರವರು ಉದ್ಘಾಟಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಸುಮಾರು 300 ಉತ್ತಮ ನಾಟಕ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ದೇಣಿಗೆಯಾಗಿಯೂ ಇತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ನಾಟಕೋತ್ಸವಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸುತ್ತಿರುವ ಕನ್ನಡ ಕಲಾ ಕೇಂದ್ರವೂ ಈ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು 10,000 ರೂ.ಗಳ ನಾಟಕ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಸಂತೋಷದ ವಿಷಯ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಈ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಹಾಗೂ ಇತರ ದಾನಿಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಹೊಸ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸುವ ಯೋಜನೆ ಇದೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಇದರ ಸದುಪಯೋಗವನ್ನು ರಂಗಾಸಕ್ತರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಉಚಿತವಾಗಿ ನೀಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲ 4.30ರಿಂದ 7ರ ತನಕ ವಾಚನಾಲಯದಿಂದ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಸುತ್ತಮುತ್ತ

ಶಿಮುಂಜೆ ಪರಾರಿ ಅವರಿಗೆ ಜಯಂತಿ ಕುರ್ಕಾಲ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ

2002ನೇ ಸಾಲಿನ ಶ್ರೀಮತಿ ಜಯಂತಿ ಬಿ.ಎಸ್. ಕುರ್ಕಾಲ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ಮುಂಬಯಿಯ ಖ್ಯಾತ ಕನ್ನಡ - ತುಳು ಸಾಹಿತಿ, ಎಸ್.ಎಂ. ಶೆಟ್ಟಿ ಶಿಮುಂಜೆ ಪರಾರಿ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿ ದ್ದಾರೆ.

'ಪತ್ರಪುಷ್ಪ' ಮಾಸಿಕದ ಹಿರಿಯ ಬರಹಗಾರರಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಭಾಯಾ ವಿಚಾರವೇದಿಕೆ ಕೊಡುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿರುವ ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿಜೇತರಲ್ಲಿ ಶಿಮುಂಜೆ ಪರಾರಿ ಹತ್ತನೆಯವರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ದೆಸೆಯಲ್ಲೇ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ ಶಿಮುಂಜೆ ಪರಾರಿ ಅವರ ಪ್ರಥಮ ಕೃತಿ "ನವಪ್ರಭಾತ" 1959 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಅನಂತರ ಅವರು ಹಲವಾರು ಅನುವಾದಿತ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಂಡಾರವನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಿದರು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯೋಗ (1961), ಹುತಾತ್ಮರು (1962), ಹಣತೆ (1965), ಯಾರು ನನ್ನವರು (1972), ನಾನು ನೀನು ಮತ್ತು (1996), ಮುಖ್ಯವಾಗಿವೆ. ಅವರು ಮರಾಠಿಯಿಂದ ತುಳುವಿಗೆ ತಂದ "ಜೋಕುಲು ಬಾಲೆಲು" ನಾಟಕ ಮುಂಬಯಿ ತುಳುರಂಗ ಭೂಮಿಗೆ ನವಚೇತನ ನೀಡಿತು. ಈ ಕೃತಿ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಲಕಾಡೆಮಿಯ ಪುರಸ್ಕಾರ ಪಡೆಯಿತು.

'ಯಾನ್ ಪನ್ನಿ ಇಂಚ' ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಕಿರು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಉತ್ತಮ ಸುಭಾಷಿತಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ "ನಿತ್ಯಾನಂದ ವಚನಗಳು" ಎಂಬ ಮೂರು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಜನಮೆಚ್ಚುಗೆ ಗಳಿಸಿದರು. ಶಿಮುಂಜೆ ಪರಾರಿ ಉತ್ತಮ ನಟರು, ಉತ್ತಮ ನಾಟಕಕಾರರಾದ ಧರ್ಮಚಕ್ರ, ಚಕ್ರವ್ಯೂಹ, ಆಕಸ್ಮಿಕ, ಡೊಂಕು ಬಾಲದ ನಾಯಕರು, ಅಗ್ಲಾನ ಮದುವೆ, ಯಾರು ನನ್ನವರು, ಸೂತ್ರ, ಸುಳಿ, ನಲ್ವತ್ತರನಲುಗು, ಸತ್ಯವನದ ಧರ್ಮಂಚರ, ಕಪ್ಪುದ್ವೀಪ ಕೆಂಪುದೀಪ, ಸನ್ಮಾನ ಮೊದಲಾದ ಕನ್ನಡ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲೂ ನಿರ್ವಹಿಸಿ ಗುಡ್ಡೆದ ಭೂತ, ಯಾನ್ ವಿನಯ ಎಂಬ ತುಳು ನಾಟಕಗಳಲ್ಲೂ ಅವರು ಅಭಿನಯಿಸಿ ಜನಮೆಚ್ಚುಗೆ ಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸದಾನಂದ ಸುವರ್ಣರು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಗಿರೀಶ್ ಕಾಸರವಳ್ಳಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ ರಾಷ್ಟ್ರ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿಜೇತ "ಘಟಪ್ರಾದ್ಯ" ಸಿನೇಮಾದಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯಿಸಿ ವಿಮರ್ಶಕರ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾದ ಶಿಮುಂಜೆ ಪರಾರಿ ಮುಂಬಯಿ ಸಾಹಿತ್ಯಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಬಹುಶ್ರದ್ಧೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಪೇಟೆಮನೆ ಪ್ರಕಾಶ್ ಶೆಟ್ಟಿಯವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಆಯ್ಕೆ ಸಮಿತಿ ಶಿಮುಂಜೆ ಪರಾರಿ ಅವರ ಹೆಸರನ್ನು ಅವಿರೋಧವಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದೆ.

ಅನುಜಾ ಮಹಿಳಾ ಸಂಘ, ಜೊಂಬಿವಲಿ

"ನಮ್ಮ ದೇಹದ Electro magnetic waves ಶಕ್ತಿಯು ಬೆರಳುಗಳ ಮೂಲಕ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹರಿದುಹೋಗುವುದನ್ನು ತಡೆದು, ಮುದ್ರೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಬಂಧಿಸಿ ಆಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ದೇಹದಾರ್ಥ್ಯ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಮನಸ್ಸಿನ ಆನಂದವನ್ನು ಪಡೆದು ಸಹೃದಯಗಳಾಗಬಹುದು. ಸಮಾಜ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮತಿವಂತರಾಗಿ, ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತರಾಗಿ ಮಾಡಬಹುದು" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಜ್ಞಾನ, ಆಕಾಶ, ವರುಮ ಮುಂತಾದ ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು (ಆರೋಗ್ಯ/ಚಿಕಿತ್ಸಕ) ತೋರಿಸಿ ಅದರಿಂದಾಗುವ ಲಾಭವನ್ನು ನಿಯಮಗಳನ್ನೂ, ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ ಶ್ರೀಮತಿ ಚಿಷ್ಣನ್‌ಕರ್‌ರವರು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಅವರು ಅನುಜಾ ಮಹಿಳಾ ಸಂಘದ ವಾರ್ಷಿಕ ಸಭೆಯನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛಾ ಶಕ್ತಿ ಇದ್ದರೆ ಆ ಕಡೆಯ ಬೆಟ್ಟ ಎತ್ತಿ ಈ ಕಡೆ ಇಡಬಹುದು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಸುಮನ್ ಚಿಷ್ಣನ್‌ಕರ್ ಅವರ ಬೇವಂತ ಉದಾಹರಣೆ. ಮದುವೆ, ಮಕ್ಕಳ ನಂತರ ಓದಿನ ಗೀಳು ಹಿಡಿದ ಈಕೆ D.Ed., M.A., M.Ed. ಮಾಡಿ Best Student, ಅದರ್ಶ ಶಿಕ್ಷಕಿಯ ಗೌರವ ಸಮ್ಮಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆದವರು. ನಿವೃತ್ತಿಯ ನಂತರ ಸಮಾಜ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. B.S.K.B.ಯು ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷಿಯಾಗಿಯೂ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ಈಕೆಯ ಹೃದಯ "ಆರೋಗ್ಯವಂತ ಸಮಾಜ"ದ ಕಡೆಗೆ ತುದಿಯುತ್ತಿದೆ. 'ಕೆಪಿಯಿಲ್ಲದೆ ಬದುಕಿ' ಎನ್ನುವ ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ಒತ್ತುಕೊಟ್ಟು ಋಷಿಮುನಿಗಳ ಅಮೂಲ್ಯ ಕೊಡುಗೆಯಾದ "ಮುದ್ರಾ ವಿಜ್ಞಾನ"ವನ್ನು ಜನಮನಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಶಾಂತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ, ಬಂದಿದ್ದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ, ಮುದ್ರಾವಿಜ್ಞಾನದ ಪುಸ್ತಕವನ್ನೂ ವಿತರಿಸಿದರು.

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಸಂಧ್ಯಾ ರವಿ ಹೂ ಗುಚ್ಚ ಕೊಟ್ಟು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರೆ, ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆ ಸುಪೂದ್ವಾರಕಾನಾಡ್ "ಇಂಥ" ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ನಡೆಯಲಿ ಎಂದು ಆಶಿಸಿ ವಂದನಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರು.

ಮೈಸೂರು ಸಂಗೀತ ವಿದ್ಯಾಲಯದ ಮೇ ತಿಂಗಳ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಚಿಟುವಟಿಕೆಗಳು

ಜೊಂಬಿವಲಿಯ ಮೈಸೂರು ಸಂಗೀತ ವಿದ್ಯಾಲಯವು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಸಂಗೀತ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಶೇ. 100% ಉತ್ತಮ ಶ್ರೇಯಾಂಕದ (Distinction) ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಈ ವರ್ಷವೂ ಸಹ

ಮೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಜೂನಿಯರ್ ವಿಭಾಗ 3, ಸೀನಿಯರ್ ವಿಭಾಗ - 2, ಎದ್ದತ್ ವಿಭಾಗ -1, ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತದೆ.

ಅಲ್ಲದೆ ಮೇ 21, ರಂದು ಎದ್ದಾಲಯದ ಎದ್ದಾಫಿಗಳು, ಎದ್ದತ್ ಎದ್ದಾಫಿನ ಕುಮಾರಿ ಸೌಮ್ಯ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ ಆಯೋಜಿಸಿರುವ, ನಯನ ಸಭಾಗೃಹ, ಜೆ.ಸಿ. ರೋಡ್, ಕನ್ನಡ ಭವನದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಸಾಧರಪಡಿಸಲಿದ್ದಾರೆ.

ಎದ್ದಾಲಯದ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲೆ ವಿದುಷಿ ಉಮಾನಾಗಭೂಷಣ್ ಮೇ 24ರಂದು ಪರ್ಕಿಸನ್ ಆರ್ಟ್‌ಸೆಂಟರ್ ಮತ್ತು ಸುಚಿತ್ರ ಕಲಾಕೇಂದ್ರದವರು, 38, 9th ಮೇನ್ ಬಿ.ಎಸ್.ಕೆ. ಸ್ಟೇಜ್ II ನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮೇ 25ರಂದು ಡಿ. ಸುಬ್ಬರಾಮಯ್ಯ ಫೈನ್ ಆರ್ಟ್ ಟ್ರಸ್ಟ್‌ನವರು ಶ್ರೀರಾಮಂದಿರ, ಈಸ್ಟ್ ಎಂಡ್ ಮೈನ್ ರೋಡ್, 9ನೇ ಬ್ಲಾಕ್ ಜಯನಗರದಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ಕಚೇರಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಡಲಿದ್ದಾರೆ.

ಕುವೆಂಪು ಸ್ಮಾರಕ ನಾಟಕ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಫಲಿತಾಂಶ

ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘವು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ 7ನೇ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಕುವೆಂಪು ಸ್ಮಾರಕ ನಾಟಕ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂಬಯಿಯ ಎರಡು ನಾಟಕ ತಂಡಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು 13 ತಂಡಗಳು ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದು, ಮೈಸೂರಿನ ಜಿ.ಪಿ.ಐ.ಈ.ಆರ್. ಥಿಯೇಟರ್ ಗ್ರೂಪ್ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ 'ಊರುಭಂಗ' ನಾಟಕ 8 ಬಹುಮಾನಗಳನ್ನು ವಾಚಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಫಲಿತಾಂಶ ಇಂತಿದೆ: ಅತ್ಯುತ್ತಮ ನಾಟಕ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಜಿ.ಪಿ.ಐ.ಇ.ಆರ್. ಮೈಸೂರು ತಂಡ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ 'ಊರುಭಂಗ' ನಾಟಕ ಗೆದ್ದುಕೊಂಡಿತಲ್ಲದೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ವೇಷ ಭೂಷಣ ಪ್ರಥಮ, ಅತ್ಯುತ್ತಮ ನಿರ್ದೇಶನ ಪ್ರಥಮ, ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಪೋಷಕ ನಟ, ಅತ್ಯುತ್ತಮ ನಟ ತೃತೀಯ, ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಬಾಲ ನಟ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಈ ನಾಟಕ ಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿತು.

ಅತ್ಯುತ್ತಮ ನಾಟಕ ದ್ವಿತೀಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ನವೋದಯ ಬೆಂಗಳೂರು ತಂಡ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ 'ಭ್ರಮೆ' ನಾಟಕ ಗೆದ್ದುಕೊಂಡಿತಲ್ಲದೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ರಂಗ ವಿನ್ಯಾಸ ಪ್ರಥಮ, ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಂಗೀತ ದ್ವಿತೀಯ, ಅತ್ಯುತ್ತಮ ನಿರ್ದೇಶನ ದ್ವಿತೀಯ, ಅತ್ಯುತ್ತಮ ನಟ ದ್ವಿತೀಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಇದು ಗೆದ್ದುಕೊಂಡಿತು.

ಅತ್ಯುತ್ತಮ ನಾಟಕ ತೃತೀಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಮುಂಬಯಿಯ 'ದೃಶ್ಯ' ತಂಡ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ 'ಪುಷ್ಪರಾಣಿ' ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ, ಅತ್ಯುತ್ತಮ ವೇಷ ಭೂಷಣ ದ್ವಿತೀಯ, ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಪೋಷಕ ನಟ, ಅತ್ಯುತ್ತಮ ನಟ ಪ್ರಥಮ, ದಿ ಭಾರತಿ ಕೊಡ್ಲೇಕರ್ ಸ್ಮಾರಕ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ನಟ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೂ ಈ ತಂಡ ಪಾತ್ರವಾಯಿತು.

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಶತರಂಗದವರ 'ಯಯಾತಿ' ನಾಟಕ

ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಂಗೀತ ಪ್ರಥಮ, ಅತ್ಯುತ್ತಮ ನಿರ್ದೇಶನ ಪ್ರಥಮ ನಟ ತೃತೀಯ ಬಹುಮಾನವನ್ನು ಗೆದ್ದುಕೊಂಡಿತು.

ದಿಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆದ 20ನೇ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನ

ದಿಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಎಪ್ರಿಲ್ 5 ಮತ್ತು 6ರಂದು 20ನೇ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆಯಿತು. 'ದೆಹಲಿ ಕನ್ನಡಿಗ' ಪತ್ರಿಕೆ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದ ಈ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿಚಾರ ಸಂಕರಣಗಳು, ಕವಿಗೋಷ್ಠಿ, ಮಹಿಳಾ ಉತ್ಸವ, ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ, ನಾಟಕ ಮುಂತಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರದರ್ಶನ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿತ್ತು.

ಸಮ್ಮೇಳನ ಉದ್ಘಾಟಿಸಿದ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಯಸ್ಕರ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಸಚಿವ ಬಾಬುರಾವ್ ಚವ್ವಾಣ್ ಅವರು ಕನ್ನಡಿಗರು ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕೆಂದು ಕರೆ ನೀಡಿದರು.

ಸಮ್ಮೇಳನ ಸಂಚಾಲಕ ಬಾ. ಸಾಮಗ ಅವರು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾನ್ಯತೆ ದೊರಕಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ದೊರಕಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನೊದಗಿಸುವುದೇ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆಯೆಂದರು.

'ದೆಹಲಿ ಕನ್ನಡಿಗ ಸಮ್ಮೇಳನ ಸಂಚಿಕೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದೆ' ಮಾಜಿ ಪ್ರಧಾನ ವಾರ್ತಾಧಿಕಾರಿ ಐ. ರಾಮಮೋಹನ ರಾವ್ ಅವರು 'ದೆಹಲಿ ಕನ್ನಡಿಗ' ಪತ್ರಿಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತಿ ತಂದಿದೆಯೆಂದಲ್ಲದೆ ದಿಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಪತ್ರಿಕೆ 20 ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿರುವುದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ದಾಖಲೆಯಾಗಿದೆಯೆಂದರು.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರದ ದಿಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಟಿ.ಬಿ. ಜಯಚಂದ್ರ ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಗತಿಪರ ಉತ್ಸವವನ್ನೂ, ಖ್ಯಾತ ಗಾಯಕ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಅವರು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಉತ್ಸವವನ್ನೂ ಉದ್ಘಾಟಿಸಿದರು.

ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿದ್ದ ಖ್ಯಾತ ಲೇಖಕ, ಮಣಿಪಾಲ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಕಾಡೆಮಿ ಕುಲಪತಿ ಪ್ರೊ. ಬಿ.ಎಂ. ಹೆಗ್ಡೆ ಅವರು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಡಿವಂತಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷೆಯಂತೆ ಬೇರೆ ಭಾಷೆಗಳ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸರಳವಾಗಿ ರಚಿಸಿ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ತಲುಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಗ್ರಹಪಡಿಸಿದರು. ಕನ್ನಡ ಮಾತೃ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಉಳ್ಳವರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕನ್ನಡಿಗರೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದೆ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಹಾಗೂ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದವನ್ನೂ ಕನ್ನಡಿಗರೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕೆಂದರು.

ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸಂಸ್ಥಾಪಕ ನಂಬುಡರಾವ್ ಇನ್ನಿಲ್ಲ

ಕರ್ನಾಟಕ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸಂಸ್ಥಾಪಕರಾಗಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದ ಪ್ರೊ. ಎಂ.ಎಸ್. ನಂಬುಡ ರಾವ್ ಅವರು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಮೇ 2ರಂದು ನಿಧನರಾಗಿರುವರು. ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತ ಅಕಾಡೆಮಿ, ರತ್ನಾದ ರೋರಿಕ್ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದ ಅವರು, ತಾಯಿ, ಪತ್ನಿ, ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರು ಒಬ್ಬ ಪುತ್ರಿ ಹಾಗೂ ಅಪಾರ ಬಂಧು-ಬಳಗವನ್ನು ಅಗಲಿದ್ದಾರೆ.

ತುವುಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸುದ್ದೇಗುಂಟ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ 1932ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಅವರು, ಸ್ವತಃ ಕಲಾವಿದರಾಗಿದ್ದು, 1960ರಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ತನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ನಾಡಿನ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿದರು. ಮೈಸೂರಿನ ಶ್ರೀಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ವೃತ್ತಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಕಲಾಗುರುಗಳ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಎದ್ದಾಫಿಯಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸರ್ಕಾರದ ಸ್ಥಾಪನಾ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ದೇಶಪ್ರೇಮಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದ ಅವರು ರಾಜ್ಯಾದಿ ಮಂಡಳಿಯಲ್ಲಿ ವಿನ್ಯಾಸ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ವೃತ್ತಿ ಜೀವನ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದರು. ಮೈಸೂರಿನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಮತ್ತು ಜನಪದ ತೋಗಲು ಬೊಂಬೆಗಳ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸಿ ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡಿ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಖ್ಯಾತಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ತಿಗೆ ಲೋಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ತಂದುಕೊಡಲು ಅವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮನ್ನಣೆಗಳಿಸಿದ್ದ ನಂಬುಡರಾವ್, ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಏಳಿಗೆ ಕಾರಣರಾದರು. ಅವರ ದೂರದೃಷ್ಟಿ ಸಂಘಟನಾ ಕೌಶಲ್ಯಗಳಿಂದ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ ಹಲವಾರು ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿತ್ತು.

ಮೈಸೂರು ಸಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಚಿತ್ರಕಲೆಗೆ ಹೊಸ ಹುಟ್ಟು ನೀಡಿದ ಅವರು, ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಜನತೆಯ ಸ್ಪರ್ಶ ನೀಡಿದ ಕಲಾತಪಸ್ವಿ ಎನಿಸಿದ್ದರು.

ಅವರ ಅಕಾಲಿಕ ನಿಧನದಿಂದ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ಒಬ್ಬ ದೊಡ್ಡ ಸಹೃದಯಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಂತಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ತು ಆರಂಭವಾದಾಗಿನಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅದರ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ದುಡಿದ ನಂಬುಡ ರಾವ್ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ಪಡೆಯುವ ಈ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿಧನವಾಗಿದ್ದು ಇಡೀ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲೋಕಕ್ಕೆ ತುಂಬಲಾರದ ಹಾನಿಯಾಗಿದೆ. ಅವರ ಕುಟುಂಬದವರಿಗೆ ಈ ದುಃಖವನ್ನು ಸಹಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯಿರಲಿ ಎಂದು ನೇಸರು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತದೆ.